

MÁRTON LÁSZLÓ

CARMEN

Színmű Prosper Mérimée elbeszélése alapján

Szereplők

CARMEN, CIGÁNYLÁNY
JOSÉ NAVARRO, GÁRDISTA, KÉSŐBB ÚTONÁLLÓ
GARCÍA, HARAMIAVEZÉR, FÉLSZEMŰ
CINKES
BÓREGÉR A BANDA TAGJAI
PAPTETŰ
HADNAGY, JOSÉ ELŐLJÁRÓJA
ŐRVEZETŐ
KÖZLEGÉNY
SAJTOLÓNÓ
LEVÁGÓNÓ
BÁBKÉSZÍTŐNÓ DOHÁNYGYÁRI MUNKÁSNÓK
KITOLÓNÓ
ILLESZTÓNÓ
BÖRTÖNŐR
ANGOL EZREDES
INAS
TORREÁDOR
UTAZÓ
KATONÁK, CSENDŐRÖK, TÁNCOSNÓK, DÉMONOK, ANGYALOK
és ÖRDÖGÖK

Történik Andalúziában, a múlt század húszas éveiben

I. FELVONÁS

1. jelenet

Hepehupás, kopár andalúziai táj. Az egyik dombon áll az Utazó, a nézőtérnek csaknem háttal*

UTAZÓ Magányos ember, hiába nézel az egekbe, feketén tátong, élettelenül és céltalanul tátong a térség hiába nézed a vizeket, kiszáradtak a vizek, nézd inkább a földet, ha nem találsz is benne menedékre, mert nincsen számodra menedék, önmagadnak őse és utóda. Tekints végig az elmúlt időkön, és vigasztalódj, mert amit látsz, az is csupán te vagy. Saját pillanataid elfoglalják az évezredek, saját legjobb tudásod meghódítja mindazt, ami történt, és ami nem történt, az nem is történhetett volna, mert szétroncsolta képzelőerőd, amit emlékezetnek szokás nevezni. Háború van. Fegyver az idő, és az idő dolgozik, ha nem neked. Bárhol állsz is, csatasorban állsz, te hemzsegő szegény elszigeteltség, te időtlen és ítéltlen világtartalom. Óh, te kibiztosított kézigránát saját kezében:

életednek előbb vagy utóbb föl kell robbannia. Tehát ne fürkéssz célokat, biztonság és biztonság talpraesett haszonélvezője, mert a kiszáradt vizek fölött merőben céltalan fegyver az idő, nem pedig egyiptomi tíz csapás. A tudomány mai állása szerint a tudomány mai állását vedd figyelembe, higgy a katalógusoknak, ne higgy a mendemondáknak, a regéknek és ne higgy a történeteknek, mert az írás nem szentírás, és mivel a szentírás nem hagyomány. Korszakod fia, nem te következel az elmúltakból, hanem az elmúltak sarjadnak belőled, még ha nem tudod is. Amivé csak válhat az ember, az mind eltemetődik, tehát nézd a földet és ne habozz belevájni! Ásd ki mindazt, amivé csak válhat az ember! Áss ki halottakat, hátha napvilágra jön születésük! Ásd ki mindazt, ami nincs, hátha meglesz, amit keresel: hátha rábukkansz önmagadra, és látni fogod, hogy akit kiástál, kezében ásóval hadonászik! Kiszáradtak a vizek, soha többé nem kell a partokat figyelned, lefelé nézz, mély gödröket áss a kopár tengerfenéken, és hidd, amit nem hihetsz, hogy a föld alól fölbukkannak az idő buborékai!

Kimegy. A domb szétnyílik. Belsejében feltárul a sevillai dohánygyár

2. jelenet

Dohánygyár

ILLESZTÓNÓ Köhögnöm kell. Ne haragudjatok, hogy köhögök. Hadd köhögjek egy kicsit.
BÁBKÉSZÍTŐNÓ Biztosan a dohány kigőzölgései.
SAJTOLÓNÓ Kigőzölgések? Hát igen. Láttam én már egypár ilyen lányt.
CARMEN Te csak ne huhogjál, te kuvik.
SAJTOLÓNÓ Aztán mondd csak, miért ne huhogjak? Amikor látom, hogy mennyi rendes lány megy itt tönkre. Hogy aki törődik a munkájával, azt megeszi a fene, a magad fajta meg él és virul!
ILLESZTÓNÓ Ejnye, ne vitatkozzatok már annyit! Nem tudtok egy kicsit veszteg maradni? Minek ez a torzsalkodás minden áldott nap?
CARMEN Ki vitatkozik itten? Talán én? Tehetek én arról, hogy ez a repedszarkú mindig a pofámra mászik? Úgy látszik, nem bírja nézni, ha valakinek egy kicsit is jó. Nem bírja, hogy mások élvezik az életet. Olyan irigy, hogy mindenkire irigykedik.
SAJTOLÓNÓ Beszélj csak, husikám, beszélj. Azt hiszed, hogy törődünk veled?
VÁGÓNÓ Te csak ne kiabálj. Ha valakivel nem törődünk, az te vagy. Azt hiszed, nem tudjuk, miért szoktál a munkavezető úrhoz járkalni?
SAJTOLÓNÓ Kikérem magamnak!
LEVÁGÓNÓ Kikérheted és bekapathatod! Engem nem érdekel, hogy miről és mennyit árulkodol!
CARMEN Engem sem érdekel, és most azért is elszívok egy szivart, meghozzá egy igazán jó szivart, egy Medianót! Mint az urak! *(Szájába vesz egy szivart)* Legföljebb levonják a heti béremből.
SAJTOLÓNÓ Legföljebb úgy kirúgnak, husikám, hogy lábad nem éri a földet.
LEVÁGÓNÓ Te a Medianót szereted? Jé, de furcsa! Szerintem a Brevia Bőrös meg a Trabuco sokkal finomabb!

* Az Utazó monológja Tatár György *Pompeji és a Titanic* című tanulmányának gondolatait visszahangozza (M. L.)

CARMEN Főleg egyszerre! *(Szájába vesz két szivart, mindkét kezével szivarozik)*

KITOLÓNÓ Úgy vagy vele, mint a férfiakkal, igaz?

CARMEN Hát igen, inkább kettőt, mint egyet sem.

SAJTOLÓNÓ Ti meg vagytok bolondulva. Csináljatok, amit akartok!

ILLESZTÓNÓ Én is elszívok egy finom papelitót! *(Rágyújt)* Ugye, nem baj, ha közben köhögök egy kicsit?

LEVÁGÓNÓ Csak az uraknak szabad szivarozni, nekünk nem szabad szivarozni?

SAJTOLÓNÓ Mész vissza a helyedre!

BÁBKÉSZÍTÓNÓ Elegem van abból, hogy mindig mások mondják meg, mit szabad és mit nem!

CARMEN Úgy is van. Nem bírom az olyanokat, akik csak siránkoznak meg sóhajtoznak.

SAJTOLÓNÓ Nagyon fenn hordod az orrod, Carmen. És mondd csak, dolgozni most már sohasem fogsz? Már legalább tíz perce áll a munka miattad! Ha lusta vagy, az a te bajod, legföljebb elbocsátanak, de én nem vagyok hajlandó miattad kevesebbet keresni! A múltkor is levontak a béremből három pesetát, amiért nem készítettél elő a szivarokat!

CARMEN Igazán? Három pesetát? *(Eldobja mindkét szivart)* Három egész pesetát? Jaj, szegénykém, egyem a szívedet, mennyire sajnálak! Éppen van is nálam három peseta. *(Kéblébe nyúl, előveszi a pénzt)* Megkapod kártyádat, nesze! *(Odavágja a Sajtólónó lábához a pénzt)*

SAJTOLÓNÓ Mit képzelsz? Ki vagy te? Te! Hogy merészeled?

CARMEN Nem azt mondtad, hogy elveszítettél miattam három pesetát? És ha csak annyit veszítettél volna! Jobb, ha tőlem tudod, hogy nem fog feleségül venni a hadnagyocska, ha megfeszülsz, akkor sem.

SAJTOLÓNÓ Miről beszélsz? – Mondjátok, észnél van ez a bestia?

CARMEN Képzeldjétek, ennek a tehénnek azt ígérte a hadnagy, mielőtt felcsinálta volna, hogy feleségül veszi. Ez a szerencsétlen hülye meg elhitte. Vedd tudomásul, hogy nem fog feleségül venni. Nekem például nem ígérte, hogy feleségül vesz, nekem valami mást ígért, azt viszont meg is tartotta. És én tudom, hogy mit csinál, nem úgy, mint egyesek.

SAJTOLÓNÓ Elhallgass te, te cigánykurva! Hogy hagyott volna az anyád az árokparton, ahol a világra hozott!

CARMEN Az árokparton? Azt mondd, hogy az árokparton? Adok én neked árokpartot a pófádra, nesze! *(Fölkap egy szivarvágó kést, és végighasítja a Sajtólónó arcát)*

NÓK Jaj! – Borzalom! – Segítség! – Gyilkosság! – Jaj, szegénykém! – Elvérzik! – Orvost! – Ó volt a hibás! – Nem igaz! – Csend legyen! – Hadd nézzem! – Engedjete már oda! – Kössétek be! – Nézni sem bírom! – Timsót!

SAJTOLÓNÓ Papot! Hívjatok papot! Meghalok! Végem van! Hívjatok papot, amíg nem késő!

ILLESZTÓNÓ Szaladjatok a plébániára! Hívjatok papot!

LEVÁGÓNÓ Előbb a gárdistákat!

SAJTOLÓNÓ Segítség, segítség! Te rohadt szemét!

KITOLÓNÓ Jönnek a gárdisták!

José uniformisban, föltűzött szuronnal besiet, oldalán egy-egy gárdistával

LEVÁGÓNÓ Ott van, tizedes úr! Le kell fogni! Az a neve, hogy Carmen.

JOSÉ Csönd legyen! – Ejnye, milyen szép lány. És milyen vad. Mondd csak, miért csináltad azt, amit csináltál?

ILLESZTÓNÓ Ez egy összeférhetetlen! Izgága!

KITÜZÓNÓ Én az ilyenek enni sem adnék!

BÁBKÉSZÍTÓNÓ Neki volt igaza! Mit beszélsz?

KITÜZÓNÓ Kinek?

JOSÉ Ejnye, nem felelsz? Azt mondják, hogy az előbb még nagyon is beszéltél! Nekem így is jó. Én csak segíteni szeretnék.

LEVÁGÓNÓ Ó a bűnös! – Minden baj miatta van!

KITÜZÓNÓ Boszorkány!

SAJTOLÓNÓ Miatta vontak le a béremből!

BÁBKÉSZÍTÓNÓ Nekem is!

MINDENKI Agyonütni!

JOSÉ Állj! Ha még egy szót meghallok, mindenkit bevitetek az őrszobára, olyan lengén, ahogy van! *(Carmenhez)* Sajnálom, kedves húgom, velünk kell jönnöd. Látod, mennyire feldühítettet az asszonyokat. Neked is jobb, ha velünk jössz. Na gyerünk, indulj!

Ti meg hívjatok seborvost a Szent Lázár-ispotályból, már csak azért is, hogy varrja kisebbre a pófátokat!

3. jelenet

José, Carmen és a két katona kimegy a gyárból

CARMEN Tiszt úr!

JOSÉ Nohát, mégiscsak tudsz beszélni?

CARMEN Tiszt úr, hová visz?

JOSÉ A börtönbe, kedves húgom!

CARMEN Ó, jaj, mi lesz velem! Tiszt úr! Legyen irgalmas!

JOSÉ Nem vagyok tiszt.

CARMEN Hadd mondjak jövődöt! Maga még olyan fiatal, olyan kedves! Drága tiszt úr!

JOSÉ Nem vagyok tiszt. Káplár vagyok.

CARMEN *(közel hajol Joséhoz)* Legalább hallgasson végig!

KÖZLEGÉNY Odasüss, pajtás!

ÖRVEZETŐ Ha majd én is káplár leszek, nekem is rágni fogják a széplányok a fületem!

JOSÉ *(a kellesténél erélyesebben)* Nem azért vagyok itt, hogy ostobaságokon vitakozzam. A parancs, az parancs. És ha menni kell a börtönbe, akkor menni kell. Na, gyerünk, egy-kettő!

CARMEN Tiszt úr...

JOSÉ Mi baj már megint?

CARMEN Tiszt úr, megszomjaztam.

JOSÉ Mondom, hogy nem vagyok tiszt, káplár vagyok. Fiúk, megálunk, tartunk egy kis pihenőt. Itt a kulacsom, ha nem veted meg.

CARMEN De hiszen te sem vagy spanyol. Fogadni mernék, hogy navarrai vagy.

JOSÉ *(döbbenet)* Honnan tudod?

CARMEN Az ilyesmit észreveszi az ember. Én is navarrai vagyok. Ősi keresztény családból származom.

JOSÉ Igazán? Én inkább cigánylánynak hittelek volna.

CARMEN A cigányok hoztak Sevillába. Itt aztán elszegődtem a dohánygyárba, hogy keresetemből visszatérhessek szegény édesanyámhoz... akinek nincs más támasza, mint én, meg egy kis gyümölcsös, húsz almával. Ezek a nagyszájú parasztasszonyok rám támadtak, mert idegen vagyok, és mert azt mondtam, hogy egy hazánkbeli kéksapkás fiú... egy magunkfajta... ha vele van az ölmosbotja... nem ijed meg az összes idevalósi bicskástól, együttvéve sem...

JOSÉ Igazad van! Jól mondd!

CARMEN Kedves földim! Hát nem esik meg a szíved a honfitársadon?

JOSÉ Magam is odavágnék, ha valaki a szülőföldemet bánthatná.

CARMEN Ha most meglöknék, te meg elesnél, akkor engem ez a két spanyol kanári nem tudna visszatartani...

JOSÉ Erre gondolni sem szabad, húgom. Parancs, az parancs. Így is mindig azt mondják, hogy a baszkok megbízhatatlanok.

CARMEN Nem követnél el semmi tilosat. Még kiabálhatnál is, hogy fogják meg! És rohannál utánam! Jó hangosan csörgetnéd a fegyvereidet. Úgy futhatnál, ahogyan csak jólesik. Nem kerülne az neked semmibe, viszont segítenél egy szegény navarrai lányon, aki szeretettel gondolna rád, amíg csak él.

JOSÉ Hát nem bánom, húgom, próbáld meg. És a navarrai Hegyi Szent Szűz legyen a segítségedre!

ÖRVEZETŐ Káplár úr, mondhatunk valamit?

JOSÉ Tessék, mondjátok.

ÖRVEZETŐ Csak annyit akarunk mondani, hogy mink is megszomjaztunk. A kis hölgy meg csak áll, és nem iszik.

CARMEN Nesztek, bugrisok! *(Elszalad)*

JOSÉ Megszökök! Fogják meg! Utána! *(Kirohan)*

KÖZLEGÉNY A lány, ugyebár, azt mondta, hogy szomjas.

ÖRVEZETŐ A tizedes úr, ugyebár, odaadta neki a kulacsát.

KÖZLEGÉNY Pedig megmondtuk neki, hogy az ilyesmi szigorúan tilos.

ÖRVEZETŐ Aztán, ugyebár, sugdolóztak.

KÖZLEGÉNY Nem értettük, hogy mit, mert baszkul beszéltek.

ÖRVEZETŐ Most már minden világos, hála Istennek!

KÖZLEGÉNY *(ordít)* Megszökött a kicsike!

ÖRVEZETŐ *(ordít)* Fogják meg!

Mindketten kirohannak

4. jelenet

Börtön

BÖRTÖNÓR (*bejön*) Egyhavi elzárás. Többet is megérdemeltél volna. Hallottam, hogy mit csináltál.

JOSÉ Nem csináltam semmit!

BÖRTÖNÓR Ismerem a fajtádat. Volt már itt egypár ilyen ember. Főnn hordják az orrukat, nagy mellénnyel masíroznak, aztán meg mindig ludasak valamiben. Legalább valami szolgálati mulasztást mindig elkövetnek. Tudod egyáltalán, hogy mit jelent a mundér? A mundér, az annyit jelent, hogy a király bízik benned. Azazhogy eddig bízott, mert most eljátszottad a bizalmát.

JOSÉ Nem igaz! Mondom, hogy nem csináltam semmit!

BÖRTÖNÓR Éppen ez az, hogy nem csináltál semmit! Tudod is te, mi az, hogy becsület? Mi az, hogy kötelesség? És még téged akartak előléptetni! Már majdnem őrmester lett belőled! Még szerencse, hogy idejében kiderült a hitványságod!

JOSÉ Felügyelő úr igazságtalan hozzám. Most az egyszer bajba kerültem, de meg fogom mutatni, hogy éppen olyan rendes vagyok, mint a többi rendes ember.

BÖRTÖNÓR Mit fogsz megmutatni? Nem fogsz te megmutatni semmit! Aki egyszer letért a tisztesség útjáról, abból soha többé nem lesz rendes ember. No, mi van, hallgatsz? Én is hallgatnék a helyedben. Kár is beszélni a dologról. Itt járt az unokahúgod.

JOSÉ Kicsoda?

BÖRTÖNÓR Mi az? Már a saját retyerutyádát sem ismered? Azt is én tarttam számon? Küldött egy szép alcalai kalácsot. Nesze! (*Bedobja a kalácsot a rács mögé*) Egyeseknek még itt is milyen jó dolguk van! (*Kimegy*)

JOSÉ (*beleharap a kalácsba, majd kettétöri*) Felügyelő úr! Jöjjön vissza!

BÖRTÖNÓR (*visszajön*) Mi az már megint?

JOSÉ Nézze, mi van a kalácsban! Vasfűrész! Meg egy aranypézn!

BÖRTÖNÓR Az istenfáját, mit akar maga? Meg akarja mutatni a becsületét? Kit érdekel a maga becsülete, mi? Magának nincs is becsülete! Nincs és nem is lesz! Olyan egyformák maguk, mint a kecskeszar, és maga ráadásul szét is van lapítva. Tartsa meg a vasfűrészét meg az aranyát, legyen boldog velük. (*Kimegy*)

Főlhúzzák a rácsot. José fölveszi kardját és puskáját, haptákba áll

5. jelenet

Sevillai utca

BAKFIS (*jön egy idősebb kékharisnyával*) Borzasztó kíváncsi vagyok!

HADNAGY Nahát, itt az a közlegény. Éppen róla beszéltem. Nézzék csak, még a szeme sem áll jól!

BAKFIS Úgy áll itt, mint egy szobor.

KÉKHARISNYA Csak ne sajnáld! Ezek erre vannak idomítva.

HADNAGY Ide hallgass, közlegény. Hát milyen katona vagy te? Rád kacsint egy ribanc, és te máris megszeged a kötelességedet? Ne szólj egy szót se, tudok mindent! Elmondták a társaid, hogy baszkul pofáztatok! Fogadni mernék, hogy a szeretőd, fogadni mernék! Mától fogva mindennap itt fogsz őrségben állni, ha esik, ha fúj. Mindennap. Megértetted?

BAKFIS Hűha.

JOSÉ Megértettem, hadnagy úr!

HADNAGY (*belép a kapun a hölgyekkel*) Nahát akkor. Gyertek, lányok.

CARMEN (*jön álarcbán*) Tegnap este kivettem a kártyát. A kártya pedig azt mondotta, hogy a távolból idenez a halál, a közelből pedig visszanéz egy férfi.

José hallgat

Nocsak, meg se nyikkansz? Nem tetszem? Vagy talán haragszol rám?

JOSÉ Én nem nézhetek vissza.

CARMEN (*leveti álarcát*) Honnan tudod, hogy éppen te vagy az a férfi?

INAS (*kidugja a fejét egy ablakon*) Hé, Carmen, hallod-e! Ne most levegőzz! A hadnagy úr türelmetlen!

CARMEN Hát ha türelmetlen, majd megnyugszik. Egy vagy két perc nem a világ!

INAS (*visszabújik*) Fejedbe szállott a dicsőség, annyi szent!

JOSÉ Kisasszony, azt hiszem, önnek köszönhetem azt az ajándékot, amit a börtönben kaptam. A kalácsot megettem. A fűrész meg tartom, legalább marad emlék magától. De a pénzét vegye vissza, tessék.

CARMEN Nézzenek oda! Megőrizte a pénzt! Annál jobb, úgy sincs egy fillérem se! Tudok egy jó helyet az alsóvárosban. Gyerünk, láss vendégül. Hagyjuk itt ezeket a hülyéket!

JOSÉ De hát én ide vagyok állítva! Nem hagyhatom el az őrhelyemet!

CARMEN Talán kutya vagy, hogy meg lehessen kötni?

HADNAGY HANGJA ...mégis, mit képzelsz!

INAS HANGJA ...de hát megmondtam neki, hadnagy úr! Megmondtam...

HADNAGY (*kirohan*) Szóval így állunk!

CARMEN Csak nem haragszol, hadnagyocska?

HADNAGY (*mosolyog*) Ugyan, édesem! Hogyan is haragudnék! (*Üvölt*) Mit pofázik őrségben a katona?! (*Mosolyog*) Gyere, kicsikém, szeretnélek szórakoztatni. Hát nem sajnálsz a te hadnagyocskádat?

JOSÉ Kérem tisztelettel, hadnagy úr. A hölgy kérdezett valamit, én pedig válaszoltam.

HADNAGY Szóval meg is magyarázod. Hapták! (*Mosolyog*) Ugye, milyen szép szál fiú! És milyen egyenesen áll! Főleg most, hogy külön kértem rá. De ha úgy akarsz, akkor hason csúszik előtted. Akarod?

CARMEN Egyelőre nem akarom.

HADNAGY Akkor is hason fog csúszni. Pedig milyen jól van megbetretvélva. Végighúzom a bálí meghívót az orcáján, és nem serceg, még véletlenül sem. De azért hason kell csúsznia. (*Üvölt*) Közlegény! Hasra! (*Csend*) Na, mi lesz?

JOSÉ Hadnagy úr, ezt nem gondolja komolyan.

HADNAGY Ha egy hadnagy mond valamit, akkor nem gondolja komolyan? De még mennyire, hogy komolyan gondolom! (*Arculúti Josét*) Nesze!

JOSÉ Többször ne hogy megüssön a hadnagy úr, mert visszakapja.

HADNAGY Megfenyegetted az előljárodát? Ezért meghalsz! (*Kardot ránt*)

JOSÉ Elnézést, hadnagy úr (*kardot ránt*), kénytelen vagyok védekezni! (*Vívna*)

INAS (*belekapaszkodik Joséba*) Segítség! Segítség!

CARMEN (*belekapaszkodik a hadnagyba*) Legyen eszed, hadnagyocska!

HADNAGY Most meghalsz!

INAS Segítség!

JOSÉ (*elrúgja az inast*) Ne haragudjék, hadnagy úr, nem én kezdtem!

HADNAGY (*szúr*) Viszont véged van!

JOSÉ (*beszédét vívómozdulatok tagolják*)

A hadnagy úr nagyon ügyes

és nagyon jól vív

és ha mond valamit akkor nem tréfál

nekem a hadnagy úr a példaképem

és nagyon sajnálom

hogy szembekerültem a hadnagy úrral

bocsánatot kérek

de nem tehetek mást

ezt ugyebár a hadnagy úr is belátja!

HADNAGY Ide nézz, Carmen! Leszúrjam vagy levágjam?

JOSÉ Te csak vigyázz magadra!

HADNAGY Faragatlan tuskó! Hát mit képzelsz?!

JOSÉ Sajnálom, hadnagy úr

én igazán

a viláért sem akarom

hadnagy

urat bántani

Nekem hadnagy úr hiányozni fog

és ugye megbocsát?

gondolni fogok a hadnagy úrra!

HADNAGY Ide nézz, Carmen! Hopp!

JOSÉ (*leszúrja a hadnagyot*) Hopp!

HADNAGY (*lerogy*) Te jó Isten! Hogy ebből mekkora botrány lesz!

Sötétség. Dobogás. Katonák rohannak végig a színen. Aztán kivilágosodik a szín: Carmen és José magukban vannak. José ruhája véres.

Homlokán hosszú, vágott seb. Carmen tisztogatja, majd kendőjével bekötözi a sebet. Két katonát kiviszi a hadnagy holttestét

KÖZLEGÉNY Megállapítom, hogy hadnagy úr fogta magát, és meghalt.

ÓRVEZETŐ Maga csak ne dobálódzzék a megállapításokkal! Egy hadnagy nem szokott meghalni: párvialból kifolyólag még kevésbé szokott meghalni; meghalás jóvoltából végképp nem szokott meghalni!

KÖZLEGÉNY Az ember halandó, hadnagy úr ember, hadnagy úr halandó.

ÓRVEZETŐ Nono! Még hogy ember! Nem célravezető az a rugalmatlan szemlélet, amely mereven különválasztja a hadnagy úr nevű tiszt méltóságát és a hadnagy úr nevű hullát!

KÖZLEGÉNY Akkor most már megvan a hulla, csak az a kérdés, hogy hol a hadnagy úr!

Mindketten el

6. jelenet

Rejtekhely Sevillában, később sziklás hegyoldal

CARMEN Te buta kanári, te csak ostobaságokat tudsz csinálni.

Szünet

JOSÉ El kell hagynom Sevillát, ha most elkapnak, menthetetlenül puskacső elé kerülök.

CARMEN Látod, fiam, bajba kevertelek. Megmondták a kártyák, hogy ide néz a halál. Vesd le ezt a mundért, nehogy felismerjenek! Most már valami mesterség után kell nézned, mert a királytól nem kapsz többé rizst meg szárított halat. Ahhoz nincs elég tehetséged, hogy lopjál, de ürge vagy és erős, jó csempész lehet belőled. Csak jobban jársz, ha felakasztanak valamikor később, mintha falhoz állítanának most rögtön. Ha megállod a sarat, úgy élhetsz, mint a kiskirály, amíg el nem csipnek a csendőrök meg a saját bajtársaid. Tudod-e, fiacskám, hogy egy kicsit beléd szerettem? Pedig ennek semmi értelme! Talán, ha áttérnél a cigány törvényekre, akkor feleségül mehetnél hozzád. De hát ez ostobaság, ilyesmire gondolni sem lehet. A kutya meg a farkas nemigen túrik egymást! A mi törvényeink szerint nem tartozom neked semmivel, mert ugyanolyan fehér ember vagy, mint a többi. Csakhogy megsajnálalak, és megtetszett az a csinos pófád. Csupa vér vagy mindenütt. A kezed is véres. A hadnagyocská vére vagy a sajátod? Mindegy. Vér, az vér, piros és ragacsos. Nem olyan súlyos ez a seb. Lesz még súlyosabb is.

JOSÉ Semmi bajom. Ez a kis karcolás igazán semmiség.

CARMEN Csak ne hősködj. Hiszen ömlik a sebedből a vér! Szép a véred! Most látszik csak, hogy mennyire szép vagy! Senkit sem tudok szeretni, amíg a vérét nem láttam, és meg nem kóstoltam. Élő piros! Ez az én igazi színem, amit a bőr csak eltakar! Mások legyenek okosak és tudjanak mértéket tartani: én az árnyékokra csak rátaposni tudok! Azt mondják: józanság, azt mondják: szemérem, azt mondják: törvény. Mi az, hogy józanság? Mi az, hogy szemérem? Mi az, hogy törvény? Táncolok, táncolok, de nem úgy, ahogyan ti füttyöltök! Vagy azt hiszitek, hogy az embernek csak bőre van? Bőre van ám a bakancsnak! Az majd szót fogad! Az csupa bőr! Az nem vérzik, ha megvágjátok! Az mindig arra megy, amerre küldi a törvényetek! Meg a józanságotok! Meg a tisztességetek! Ti csizmák és bakancsok, menjetek, és rúgjátok szét egymást, minél hamarabb! Azt hiszitek, haragszom rátok? Dehogyan! Kedves vagyok hozzátok! Tetszeni akarok nektek! Higgyétek azt, hogy szép vagyok! Tényleg azt hiszitek, hogy szép vagyok? És azt hiszitek, hogy a tiétek vagyok?

Csók, ölelés. A szín elsötétül, és kopár hegyoldalá válik

CARMEN *(ellőki Josét)* Hányszor mondjam, hogy ne ölelgess! Mit keresel itt? Mit akarsz tőlem? Lopni nem tudsz, rabolni nem akarsz! Mihez értesz? Öröködni tudsz csak, mint egy kuvasz! De még öröködni sem tudsz igazán!

JOSÉ Próbára teszed a türelmemet.

CARMEN A te türelmedet? Mi közöm hozzá? Talán a férjem vagy, hogy parancsolgathatsz nekem? Engem csak az ölelhet, akinek

megengedem, és csak akkor, amikor én is úgy akarom. Ha nem tetszik, fel is út, le is út.

JOSÉ Igazad van. Bolond vagyok, hogy idáig süllyedtem, bolond vagyok, ha maradok, és még bolondabb, ha megyek. Fel is út, le is út: jól mondod! Ó, hogy mekkora bolond vagyok!

CARMEN Te kis kanári! Hiába rúgtad le a sárga mundért, ott belül kanári maradtál. Kicsi sárga lelked van. Fiúúúú, fiúúúú. *(Hirtelen kedves lesz)* Ne haragudj, Joseito. Nem akarlak bántani. De hát olyan rossz a kedvem. Nem szabad a többieknek megtudni, hogy te vagy a mincsorróm, de azért szeretlek. Hát nem látod, hogy szeretlek? Hiszen még sohasem kértem tőled pénzt. Nagyon szeretlek, Joseito, jobban szeretlek, mint ahogyan te szeretsz. Majd meglátod!

JOSÉ Elmegyünk valahová messzire, Barcelonába vagy északra, Burgosba. Megváltoztatjuk a nevünket.

CARMEN Baj történik nemsokára. Kivettem a kártyát, rosszat jósoltak a lapok. Idenéz egy férfi, és visszanez a halál. Érme király, Serleg hatos: az Érmét elnyelik a Serlegek. Tessék, itt van: kijött megint a férfi, és közelebb van hozzá a Halál, mint az Igazság.

JOSÉ Biztosan rosszul keverted a lapokat.

CARMEN Vannak dolgok, amiket Carmen soha nem csinál rosszul. **JOSÉ** Ugyan, Carmen. Majd éppen a kártya mondja meg a jövőt. Emberből ezer meg ezer van, kártyából meg csak hatvankettő. Kérdezd meg a kártyáidat, hogy miért nem élhetünk szépen, ha mind a ketten azt akarjuk! Miért nem élhetünk úgy, mint a rendes emberek?

CARMEN Hát ezt kártya nélkül is megmondhatom, fiacskám. Azért nem élhetünk úgy, mint a rendes emberek, mert nem vagyunk azok. Mit gondolsz, mitől rendesek azok a rendes emberek? Attól, hogy rabszolgák! Hagyják magukat kihasználni. Akinek csak egy kis esze van, az becsapja és kirabolja őket, ők meg csak azért is rendesek maradnak! Hát emberek az ilyenek, hogy leállnak dolgozni? Te meg mit képzelsz rólam? Hogy elájuljak a tisztelettől, csak azért, mert az állami tisztviselőknek méltóztatik törvényeket izzadni a hülyék számára? Munkával mocskoljam be magamat? Adót fizessek, hogy méltóztassanak megengedni, hogy még többet és még jobban dolgozzam? Hát mi vagyok én? Rabszolga? Hogyisne, fiacskám: csak dolgozzanak a hülyék, és dögöljenek meg! Gebedjenek meg a nagy szorgalomtól! Vesszenek éhen! Pusztuljon az egész ország! Nekem édesmindegy! Hülyék mindig lesznek, és én a véruket szívom, ha összedől a világ, akkor is! Becsapom és tönkreteszem őket, amíg csak élek!

7. jelenet

Ugyanott. Jön Cinkes, Bőregér és Paptetű lopott holmikkal

PAPTETŰ Kellemesen csillinglelő szócskák. Mint a vízfolyás.

CINKES Mindenekelőtt a halhatatlan Ovidius egyik sora jut eszembe: „Biztos vég elibé, nem elébed emeltük a férfit.”

CINKES Ejnye, José, most mit bámulsz? Hiszen te már embert is öltél! Hát fuvarosok vagyunk, azt hiszed?

PAPTETŰ Ha már úgyis görbe úton járunk, miért ne markolhatnánk néha nagyobbat is?

BŐREGÉR Miénk az egész világ! Minden szép és jó megvan benne, csak meg kell szerezni!

CINKES Meg vagyok hatva saját jószágomtól, amely karikába görbült jószág, no de mégiscsak jószág. Micsoda szakértelem egyfelől és mennyi buzgóság másfelől!

PAPTETŰ Megragadom és fölzedem és bekszálom és elcsaklizom.

CARMEN Ti, férfiak, ti mind egyformák vagytok! Mondjátok a magatokét, és azt hiszitek, hogy zsebetekben van a világ! Belül meg olyanok vagytok, mint egy kiskutya. Alig várjátok, hogy valaki füttyentsen. Még szerencse, hogy nem tudjátok csóválni a farkotokat. De ha porázt ragnak rátok, akkor bezzeg morogtok.

PAPTETŰ És mondd, Carmencita, nem félsz, hogy odalent a városban fölismernek a fiatalemberek, akiket megtréfáltál?

CARMEN Hahaha! Engem?! *(Pártát köt a fejére, átrendezi a ruháját)* Uraim, így néz ki egy francia társalkodónő.

CINKES Miért éppen francia? Nem is tudsz franciául!

CARMEN Most mit röhögtök? Azt mégsem kívánhatjátok, hogy szoptatósdajka legyek, vagy bűnbánó Magdolna, mint a múltkor. **CINKOS** Pedig az jó volt!

JOSÉ Már is visszamész a városba? Hiszen csak most érkezettél!

CARMEN Nem árt egy kis változatosság.

JOSÉ Az a jó, hogy melletted nem lehet unatkozni.
 CINKES Aranyat ér az a lány! Elhelyezkedik valamelyik házban... mindenkiel megkedvelvete magát... az asszonyságok előtt szerény és udvarias... a férfiak előtt meghimbálja a csipőjét... megfigyeli, hol tartják a pénzt... hol az ékszeres ládika... három rövid nap alatt mindenre rájön. Akkor aztán hipp-hopp, felöltözünk narancsárusnak...
 JOSÉ Narancssal is foglalkoztok?
 BANDA Hajjaj!
 CINKES Bemegyünk a városba... körbejárunk...előbb-utóbb rábukunk egymásra. Jól mondom? Vásároltólunk egy zacskó narancsot...
 CARMEN A többi már a ti dolgotok.
 CINKES Érted már?
 JOSÉ Melyikötök találta ki ezt az aljasságot?
 PAPTETŰ Hát a García!
 JOSÉ Miféle García?!
 CARMEN (Joséhoz) Isten veled, kis kanárim, még találkozunk, mielőtt akasztófára jutnál! (E)

8. jelenet

Ugyanott

BŐREGÉR Carmen már csak ilyen. Vannak szeszélyei. Majd megszokod.
 PAPTETŰ Mesélhetnék róla egyet és mást!
 CINKES Hidd el, José, nem olyan érdekes ez a Carmen, mint amilyennek látszik. Csinosnak csinós, de nem érdekes. Nincsenek érdekes nők, csak jó alkalmak vannak.
 PAPTETŰ Egyszer hopp, máskor kopp.
 BŐREGÉR Most éppen kopp.
 CINKES Végül pedig: himbi-limbi.
 BŐREGÉR Művelt ember ez a Cinkes. Lehet vele társalogni. Talán csak a Bibliát nem olvasta.
 CINKES Én, hogy úgy mondjam, pusztán kíváncsiságból járom a vidéket. A toledói egyetem hallgatója voltam három szemeszteren át.
 PAPTETŰ Életünk romokban hever, lelkünk jobbik fele cafatokra tépve, testünkkel részletfizetésre kufárkodik az enyészet.
 JOSÉ Nem igaz! Engem már majdnem előléptettek! Már majdnem őrmester lett belőlem!
 BŐREGÉR Én a gazdagság és az élvezetek híve vagyok, szeretem a lustálkodást és a kéjenc dőzsölést. Egyik jelszavam: élni és élni hagyni, másik jelszavam: dögölni és dögölni hagyni!
 CINKES Előbb-utóbb úgyis minden közös lesz. A vagyon. A nők. A becsület. Az én becsületem annyira közös, hogy már szét is van osztva. Mi vagyunk a jövő emberei.
 JOSÉ Ti egyszerűen gazemberek vagytok!
 PAPTETŰ Ezt csak azért mondd, mert nem ismered a Félszemű Garcíát.
 JOSÉ Komoly ember lehet, ha csak fél szeme van!
 PAPTETŰ Igen, de azzal a fél szemével többet lát, mint más ember a két szemével együttvéve! Volt a cárdobai vásárban egy marhakereskedő García először ellopta a lovat... aztán visszajött, és ellopta az erszényét... kivette a pénzt, aztán az erszényt visszalopta a gazdája zsebébe, csak még előbb megtöltötte lószarral! Igaz, Bőregér?
 BŐREGÉR Életünk legszebb napja volt! Aki egyszer látta Garcíát, sohasem felejtí.
 JOSÉ És most hol van az a híres García?
 CINKES Mégis, mit gondolsz? Nézeget a rács mögül a fél szemével!
 BŐREGÉR A tengerparton lefűlélték. A legnagyobb emberrel is előfordul az ilyesmi. De hát előbb-utóbb úgyis megszökik. Egyet fűtlyent, üzen Carmennek, és Carmen kihozza.

9. jelenet

Ugyanott

CINKES Oda nézzetek! Jön valaki!
 JOSÉ Egy apáca! Teljesen egyedül!
 PAPTETŰ Hát megőrült a kedves nővér? Micsoda végzetes óvatlanság! Hiszen ezek megtámadják! Ezek – mindenre képesek! Ezek – erőszakoskodni fognak veled!

CINKES Hé, kistündér, ne siess annyira!
 APÁCA (nyafka hangon) Mit óhajtanak önök?
 CINKES Mindjárt meglátod.
 BŐREGÉR Vagyis megtapasztalod.
 APÁCA (nyafka hangon) Több tiszteletet, ha szabad kérem! Egyébként pedig távozzanak, Isten szent nevében!
 PAPTETŰ Persze, csak előbb egy kicsit elszórákozunk. Itt, a sierrában elunja magát az ember. Aztán jönnek a kísértek. A hús gyötrelmei. Tudod, hogy van ez, kedves húgom.
 CINKES Pfüj, te vérfertőző!
 JOSÉ Megálljatok, a tréfának is van határa! Hát nem félték az Istent?
 APÁCA (nyafka hangon) Látják önök, ebből az ifjúból még nem veszett ki a jóézés utolsó szikrája. Önök, szennyes gonosztevők, tanulhatnának tőle! Most pedig megyek! Sietős a dolgom, engedjenek önök utamra, ha Istent ismernek.
 PAPTETŰ Rendszerben, de csak ha kapok egy nyelvest pusztit. Melyik szerzetesrendből tetszik származni?
 APÁCA (valamivel mélyebb hangon) A Szent Lupa-kongregációból. (Magához rántja Paptetűt).
 PAPTETŰ (hátraugrik) Pfüj!
 GARCÍA (kibújik az apácaruhából) Nem azért mondom, de megjöttem.
 BŐREGÉR Szóval mégiscsak kihúzott a csávából Carmen!
 PAPTETŰ Na ugye, megmondtam.
 CINKES Szavamra, ez a lány annyi aranyat ért, amennyit nyom.
 GARCÍA Csak ne dicsérd! Bepalizta a bőrtőnörvost. Ennyi az egész. Csinálhatta volna hamarabb is. Vagy nem csinálhatta volna hamarabb?
 BŐREGÉR Igenis csinálhatta volna hamarabb.
 CINKES Tényleg, mért nem csinálta hamarabb?
 GARCÍA Te meg mit álldogálsz itt? Nem tudod, mi a kötelességed? Milyen ez a csizma?
 PAPTETŰ Spanyol. (Lekapja fejéről a sapkát, rémülten döngöli García csizmáját)
 GARCÍA Hoztam egypár jó szivart, nesztek. Nem halljátok, hogy szivarról beszéltek?
 CINKES (hátrál) Én hozok parasztat.
 BŐREGÉR De ugye tényleg csak rágyújtani akarsz?
 GARCÍA ...Semmi közöd hozzá. (Joséhoz) Parancsoljon uraságod.
 JOSÉ Én nem dohányszom.
 GARCÍA De remélem, a füst nem zavarja uraságodat?
 JOSÉ Nem zavar.
 GARCÍA És uraságod nem érzi magát kényelmetlenül itt, a sierrában?
 Nem volna éjszakára szüksége párnára?
 JOSÉ Nem volna.
 GARCÍA És az ellen sem volna kifogása, ha megcsókolnám a kezét uraságodnak?
 JOSÉ Az ellen sem.

GARCÍA És mondja csak, uraságod: mitől ennyire bátor? Mert én például, ha most uraságod helyében volnék, megtapogatnám a nadrágomat.
 JOSÉ Elég volt ebből az ocsmány komédiából!
 GARCÍA Hogy is hívnak téged?
 PAPTETŰ Ó a José!
 GARCÍA José? Ismered ugye azt a mondást, hogy holló a hollónak nem vájja ki a szemét. Az én arcomon ugye világosan látszik, hogy mennyire bölcsnek a bölcs mondások. No, most már mutass te is magadból valamit.
 BŐREGÉR Ő már embert is ölt.
 GARCÍA Nagyon jó. Akkor most narancsot fogsz árulni.
 JOSÉ Na, végre! Majd a városban megmutatom, mit tudok.
 GARCÍA Mutasd is meg, mert a feleségem szereti a narancsot, de nem szereti a tökfilkókat.
 JOSÉ A feleséged?! A te feleséged?!
 BANDA Hahaha! (Kimennek)

10. jelenet

Egy angol tiszt háza Sevilla környékén

ANGOL (gőzölgő dézsában ül, Carmen masszírozza) Goddam! Lassabban, te vadmacska!
 CARMEN Ne tessék félni, már nem karmolok. Az én kezem olyan könnyű, mint egy pillangó.

ANGOL Lassabban, ha mondom!
 CARMEN Kolónel úrnak rosszul tetszik bírni ezt a forró spanyol éghajlatot.
 ANGOL *(megpaskolja Carmen fenekét)* A szúnyogoktól van a baj. Igaz, Carmencita?
 CARMEN Igen, a szúnyogoktól. Szívják a becsületes ember véréit. Akárcsak az itteni tolvaj népség.
 CARMEN Pedig így van. Kolónel úr, ne bizzék senkiben! Nagyon komiszak itt az emberek. Azon török a fejüket, hogyan lehetne Kolónel urat becsapni, meglopni, kirabolni!
 ANGOL Engem? Azt próbálják meg!
 CARMEN Tersék nyugodt lenni, megpróbálják. Errefelől minél barátságosabb arcot vágnak az emberek, annál borzalmasabb dolgokat forgatnak a fejükben.
 ANGOL Hahaha! Tudom már, honnan fúj a szél! Te nem szereted Andalúziát! Én viszont szeretem! Én nem vagyok navarrai születésű, mint Carmencita kisasszony, én jól érzem magamat Andalúziában! Én itt akarok meghalni, ezen a szép tájon!
 CARMEN *(mosolyog)* Ha csak ez kell, ezt megkaphatod!
 ANGOL Mit mondasz?
 CARMEN *(tagoltan)* Hogy mennyire meg vagyok hatódva.
 ANGOL Akkor kérek először is egy csókocskát, aztán pedig egy fürdőlepedőt.
 CARMEN Kissé komolytalan a mylord. *(Csók)* Viszont nagyon délceg. *(Csók)*
 ANGOL Valamit mondanék, édes Carmen, még ha meglepőnek találsz is. *(Kikészalódik a dézsából)* Elhatároztam, hogy feleségül veszek.
 CARMEN Nahát! El tet-zett határozni? Ugye, milyen komolytalan-nak tet-zik lenni!
 ANGOL Azok után, ami köztünk történt... nincs helye komolytalanságnak!
 CARMEN Amit fürdőlepedőben ajánlani tet-zik mylordnak, azt majd gálaruhában meg tet-zik bánni mylordnak.
 ANGOL Igazad van. Illetve nincs. Először is felöltözöm. *(Kimegy)*

11. jelenet

Ugyanott

JOSÉ *(beóvakodik)* Carmen, szerelmem! Tiszta a levegő?
 CARMEN *(sziszeg)* Ne beszélj spanyolul, te hülye, a rák minden szót megért! Csak baszkul tudsz, engem nem ismersz! Világos?
 ANGOL *(kintről)* Mi az? Ki van itt? Kivel beszélsz?
 CARMEN *(kikiabál)* Navarrai narancsárus! Csuda pofa! Hé, te narancsárus! Mutasd, mi van a kosaradban! Ó, de gyönyörű!...
 ANGOL *(kintről)* Narancs! Nagyon jó! Vegyél belőle, amennyit akarsz!
 CARMEN Mit nézel olyan dühösen? Mi bajod?
 JOSÉ Miért nem szóltál, hogy férjed van?
 CARMEN Mi?! Vagy úgy? Csak nem arra a szerencsétlen félszeműre vagy féltékeny? Inkább sajnálnod kellene!
 JOSÉ Hogyhogy?
 CARMEN Ej, de buta vagy! Ő a férjem, te meg a mincsorróm vagy. És azt ugye tudjuk, hogy mit jelent! Ó, drágám! Szerelmem! Joseito! Nemsokára nagyon kedves leszek hozzád, meglátod.
 JOSÉ Nem bírom elviselni, hogy másé vagy.
 ANGOL *(bejön egyenruhában)* Mit mond? Mit mond?
 CARMEN Nagyon büszke a narancsaira. Buta képe van, ugye? Csak rá kellett nézni, máris tudtam, hogy baszk. Mindjárt meg tetszik hallani, milyen furcsa nyelven beszél. Úgy néz ki, mint egy torkos cica, akit rajtakaptak az éléskamrában.
 JOSÉ Te meg úgy nézel ki, mint egy szélhámos ringyó! Kedvem volna jól összerugdosni a szeretőd előtt!
 CARMEN A szeretőd! De okos vagy, hogy ezt magadtól kitaláltad.
 ANGOL Mit mond?
 CARMEN *(nevet)* Azt mondja, hogy szomjas, és hogy szívesen inná egy korty vizet.
 ANGOL *(ő is nevet)* Adjál neki bort, aztán küldd el, Carmencita!
 CARMEN Ezek üzleti ügyek. Nem érted? Olyan ostoba vagy, mint egy lopótök. Azt a kis eszedet is elveszítetted, ami még Sevillában megvolt. Talán még erre a hülyére is féltékeny vagy? *(Megcsókolja az angol)*
 ANGOL Ünnepelesen megismétlem: feleségül akarlak venni! Most! Rögtön!

CARMEN *(szívéhez kap)* Hát igaz? Hát mégis? Hát remélhet ennyi szerencsét egy szegény lány? *(Térdre borul)* Engedje, mylord, hogy megcsókoljam a kezét!
 JOSÉ Szörnyeteg!
 ANGOL Mit mond?
 CARMEN Azt mondja, hogy köszöni a bort, nagyon jólesett. *(Joséhoz)* Köszönd már meg, te fatuskó! Nem tudsz hálálkodni egy kicsit?
 JOSÉ Meghálálnám én azt! Ólmosbottal nyomnék a fejedre barackot!
 ANGOL Mi az, hogy barack?
 CARMEN Barack? Az barack. Sajnálja, hogy nem hozott barackot.
 ANGOL Vagy úgy. Az mindjárt más. *(Kimegy)*
 CARMEN Nem jól van ez így, fiacskám! Nem tetszik nekem, ahogyan viselkedel. Mégsem bánhatok veled úgy, mint a himes tojással. Valami bajod van? Mi az, megnémultál? Nem való neked a szabad élet, don José. Most biztosan arra gondolsz, hogy a kanárimadarak között, abban a szép sárga egyenruhában már előléptettek volna! Talán már őrmester lennél! Vagy nem? Nem erre gondolsz?
 JOSÉ Nem erre gondolok.
 CARMEN Ide figyelj, ha nem akarsz, hogy nászútra menjek ezzel a szerencsétlen hülyével, akkor szaladj, és szólj a többieknek! Igyekezzetek! Legjobb, ha most azonnal elkopjátok a rákot, és egykettőre megkopasztjátok. Utána majd együtt leszünk. Ne félj, én még a tied vagyok, csakis a tiéd.

Visszajön az angol, Carmen az ölébe ül

CARMEN Legjobb volna eltenni láb alól. Csakhogy tudod-e, mit kell akkor csinálni? A félszemű jöjjön elsőnek. Ti maradjatok egy kicsit hátra. A rák ügyes, és nem ijed meg az árnyékától. Kitűnő pisztolyai vannak. Értesz engem?
 JOSÉ Nem! Gyűlölöm Garcíát, de nem vagyok orgyilkos. Egyszer talán lerázom a nyakadról; de majd úgy intézzük el a dolgot, ahogy mifelénk, a hegyekben szokás. Csak véletlenségből lettem cigány, és egyben-másban megmaradok becsületes navarrainak.
 CARMEN Óh, te tökfej! Pfuj! Olyan vagy, mint a törpe, aki óriásnak hiszi magát, mert messzire tud köpni. Nem is szeretsz engem! Eredj innét!
 JOSÉ Megyek is!
 ANGOL *(unána kiabál)* Legközelebb hozzád barackot is! – Miért voltál olyan indulatos?
 CARMEN Képes, és nekiáll alkudozni!
 ANGOL Nem szép tőle. De én szeretlek, és az ugye szép? Most azonnal menjünk a templomba!
 CARMEN De hát nem is vagy katolikus keresztény! És még meg sem kérted a kezemet!
 ANGOL Akkor máris megkérem, kitől is kell?
 CARMEN A nővéremtől.
 ANGOL Akkor siessünk hozzá.
 CARMEN Igen, de ő kolostorba vonult.
 ANGOL Akkor menjünk át a kolostorba, mielőtt vesperára harangoznak.
 CARMEN Annyira boldog vagyok, olyan szép ez a nap!
 ANGOL Nem tudom megállni, hogy meg ne csókoljalak.

12. jelenet

A ház előtt. Jön García, mögötte Cinkes, Böregér és Paptetű, mögöttük José

GARCÍA *(kezeben puska)* Tessék csak megállni!
 ANGOL Micsoda? *(Pisztolyt ránt)* Aki közelebb lép, halál fia! *(Lő)*
 CARMEN *(félreüti a pisztolyt)* Mi lesz már? Kopasszátok meg a madarat!
 ANGOL Hát ezért mondtad, hogy ne bizzam senkiben! All right, nekem így is jó! *(Megint lő, majd eldobja a pisztolyt, és visszafut a házba)*
 CINKES *(összerogy)* Meghalok!
 CARMEN Fogjátok meg!
 GARCÍA *(berohan a házba)* Utánam! Gyorsan!
 PAPTETŰ Ott szalad! Gyerünk!
 JOSÉ Én ezt nem akarom! Nem vagyok gyilkos!
 BÖREGÉR *(az ajtóból)* Árulkodni akar! Lőjétek le!
 CARMEN Erre még ráérünk! Gyorsan a pénzesládához! *(Berohan)*
 ANGOL *(beugrik a dézsába)* Segítséget! Segítséget!

CARMEN Nem azt mondtad, hogy Andalúziában akarsz meghalni?!
 GARCÍA Szorítsátok! – *(Szivarra gyújt, bedugja az angol szájába)*
 Amíg füstöl, addig tetszik élni. Bőregér, igyekezzél!
 BŐREGÉR Nem találok a pénzesláda kulcsát!
 GARCÍA Nyilatkozzék, mylord: hol a kulcs?
 ANGOL Ha tudnám, sem volnék hajlandó megmondani!
 GARCÍA Ejnye, mylord. Hát ez a hála? Félek, hogy nem sokáig füstöl az a szivar.
 CARMEN *(benyúl a szoknyája alá)* Ti hülyék! Itt a kulcs, nálam!
 ANGOL Óh, Carmen! Hát még ez is?
 GARCÍA Tisztelt mylord, mintha kissé neheztelne erre az ügyes mozgású lányra. És mondja, mylord, jól szelel a szivar? Figyeljen csak, mylord. Van egy ajánlatom. – Carmen, gyere közelebb! – Ugye, milyen egy alattomos ribanc! Tessék csak megnézni közelebről! És egy ilyenbe tetszett szerelmesnek lenni. Igaz? És most, ugye, csalódní tetszett. Igaz? Mylordot becsapták. Nem akar bosszút állni, mylord? Nem akarja mondjuk... eloltani a nyakán a szivarját? Hiszen ez a lány megérdemli! Csöppet sem szereti mylordot, soha nem is szerette! – Mondd, Carmen, szeretted a kolónel urat egy kicsit is?

CARMEN Ezt a szerencsétlen hülyét? Pfuj!
 JOSÉ Elég volt ebből az ocsmány komédiából!
 GARCÍA Nem téged kérdeztelek, José. Nem szép tőled, hogy közbebotyogsz, amikor mylordnak az életéről van szó. Carmen, légy szíves, tartsd közelebb a nyakadat! *(Üvölt)* Na, mi lesz?!
 JOSÉ Vadállat!
 GARCÍA Persze, vadállat. Na és? Ha nem tudnád, én vagyok a férje, vagyis a gazdája. – Kinek a tulajdona vagy, Carmen?
 CARMEN A vadállaté.
 GARCÍA Beléd rúghatok?
 CARMEN Belém rúghat a vadállat.
 GARCÍA Lenyírhatom a hajadat?
 CARMEN Kopaszra nyírhat a vadállat.
 GARCÍA Élve megnyúzhatlak?
 CARMEN Megnyúzhat a vadállat.
 GARCÍA Eszem ágába sincs, hogy megnyúzzalak. Inkább eladlak az első bordélyházban. – Te meg, José, sokat beszélsz, José. Szeretem a fecsegést, José, de gyűlölöm a fecsegőket, José. Ugye tudod, mi jár a fogadatlan prókátornak.
 ANGOL Nekem ebből elég. Uraim, végigszívtam a szivart.
 GARCÍA Biztos?
 ANGOL Ha én mondom valamit, akkor az úgy is van.
 GARCÍA *(int Bőregérnek és Paptetűnek, akik eddig kivont késsel álltak az angol háta mögött)* Őszintén sajnálom.
 ANGOL Hogy én milyen tisztességes vagyok!
 PAPTETŰ *(szúr)* Könnybe lábad a szemem.
 BŐREGÉR *(szúr)* Fejembe száll a vér.
 PAPTETŰ Én lódobogást hallok!
 BŐREGÉR A gyáva szived, az dobol, te ló!
 PAPTETŰ Most meg nyerítést hallok!
 GARCÍA Te fogsz nyeríteni mindjárt! *(Lövés)*
 PAPTETŰ *(összerogy)* Nyihaha!
 BŐREGÉR Tűnés innét! *(Lövés, összerogy)* Úgy látszik, mégis itt maradok.
 PAPTETŰ *(miközben José fölnyalabolja)* Én megyek! Én megyek!
 GARCÍA *(Joséhoz)* Az ékszereket vidd, ne azt a hullát!
 PAPTETŰ Még nem vagyok hulla!
 GARCÍA *(főbelővi)* Dehogynem!
 CARMEN A kert alatt elmehetünk! *(Kirohan)*
 JOSÉ Mennyi szörnyűség! *(Kirohan)*
 GARCÍA Vesztetni tudni kell! *(Kirohan)*

13. jelenet

Ugyanott

CSENDŐR *(berohan)* Állj, vagy lövök!
 KAPITÁNY *(a másik oldalról)* Megvannak?
 CSENDŐR Meg vannak szökte.
 KAPITÁNY *(Paptetű holttestére mutat)* Hát ez mi?
 CSENDŐR Ez a kivétel, aki erősíti a szabályt. Ugyanis az a kivétel, hogy nincs olyan kivétel, ami van is meg nincs is.
 KAPITÁNY Akkor vidd innét, ami van, és ne vidd, ami nincs.
 CSENDŐR Értettem, kapitány úr. Ide nézzen, kapitány úr! Négyyszer lőttem, és mind a négy lövés talált, egyenesen a pofájába!
 KAPITÁNY *(a holttest fölé hajol)* Nicsak, zsebóra! Milyen színvonalas

gonosztevők! Van érzékük az idő múlásához! *(Felpattintja az óra fedelét, az óra muzsikál)*
 CSENDŐR *(kivonszolja a holttestet)* Gyere, pajtás. Mozdás, pajtás! Majd máskor nem fogsz ugrálni, pajtás.
 KAPITÁNY Most már csak az a kérdés, hogy sikerült a rajtaütés, vagy nem sikerült a rajtaütés, vagy nem is rajta volt az ütés.
 CSENDŐR Ha úgy tesszük fel a kérdést, hogy kit fogtunk el élve, tehát életműködéseinek gyakorlása közben, akkor nem sikerült.
 KAPITÁNY Ha viszont a küzdelem és a megfutamodás dialektikáját vesszük szemügyre, úgy a sikerhez nem férközhet kétség.
 CSENDŐR Ebből is látszik, hogy a siker mindenekelőtt nézőpont kérdése. A nézőpont pedig a legfontosabb tényező, főként ha vaksötétben tapogatózunk. *(Vaksötétben tapogatózik)*
 KAPITÁNY A nézőpont nem egyéb, mint a közbiztonság varázspálcaja. *(Kibotorkál)*

Függöny

II. FELVONÁS

14. jelenet

Barláng. Tűz mellett García, Carmen és José

JOSÉ Amint hajnalodik, itt hagylak titeket, a zsákokat meg a foltját.
 CARMEN Eredj innét! Bújj csak el a saját árnyékod mögött!
 GARCÍA *(kártyát vesz elő)* Ilyenkor lehet a legjobban kártyázni.
 JOSÉ Nem játszom.
 GARCÍA Férfiak vagyunk, nem?
 JOSÉ Akkor sem játszom. Semmi veszítenivalóm.
 GARCÍA Nesze, kölcsön. *(José elé vet néhány pénzdarabot)* Keverj!
 JOSÉ *(kever)* Emelhetsz.
 GARCÍA Üsd fel!
 JOSÉ Serleg apród.
 GARCÍA Apródokkal nem vesződöm. Husáng királynő.
 JOSÉ Érme királynő.
 GARCÍA Királynők miatt nem fogunk összeveszni, husáng és pénz megférnek egymás mellett. Még egy husáng!
 JOSÉ Itt van az asszonypápa Johanna, elviszi az egészet!
 CARMEN Ti, férfiak, ti nem is tudjátok, mire való a kártya. Nátatok csak ütök-verik egymást a lapok, no de mire mentek azzal?
 JOSÉ Hogy mire? Hát majd mindjárt meglátod!
 GARCÍA Kuss! Háromszoros tét.
 JOSÉ Kard ász.
 GARCÍA Hogy kivakarózdott az a disznó!
 JOSÉ Kard kilences.
 GARCÍA Kard király.
 JOSÉ Enyém a Szerelem.
 GARCÍA Enyém a Mértékletesség.
 JOSÉ Közbelépett az Utolsó Ítélet.
 GARCÍA Ma nincs szerencsém.
 JOSÉ Viszem az egészet.
 GARCÍA Kezdjünk újat. Ötszörös tét!
 JOSÉ Nem.
 GARCÍA Miért nem?
 JOSÉ Elég volt!
 GARCÍA Nem mered?
 JOSÉ Nem érdekel.
 GARCÍA Azt mondják, hogy aki szerencsés a kártyában, az nem szerencsés a szerelemben. Mit szólsz ehhez, Carmen?
 CARMEN Ti csak ütni tudjátok a lapokat, meg egymást is! Csináljátok csak, mit bánom én!
 GARCÍA Ejnye, Carmen! Hogy lehetsz ilyen közömbös, amikor annyira csillog a szemed?
 JOSÉ Hozzá ne nyúlj!
 GARCÍA Mi van? Tudod mit, José: igazad van, José. Kár is volna pénzben játszani tovább, játszunk valami másban. Mit szólnál hozzá, ha föltenném – Carment? Ha most is nyersz, neked adom.
 JOSÉ És ha veszítek?
 GARCÍA Ha veszítesz... ha veszítesz... akkor választhatsz. Vagy levágom az orrodat... vagy pedig ma éjszakára te leszel a feleségem.
 JOSÉ Tréfálsz?
 GARCÍA Nem szokásom.
 JOSÉ Carmen! Te nem szólsz semmit?
 GARCÍA Nem is ajánlom, hogy megszólalj. Játszol vagy nem játszol?

JOSÉ *(sokáig nézi Carment)* Játszom.
 GARCÍA *(kever)* Helyes.
 JOSÉ Kezdjük már!
 GARCÍA Türelem.
 JOSÉ Minek annyit keverni?
 GARCÍA Nincs annál egészségesebb, mint egy jó nagy keverés.
 JOSÉ Most már elég!
 GARCÍA Jól van, emelj. Nehogy az maradjon alul, aminek fölé kell feküdnie.
 JOSÉ *(emel)* Üsd föl!
 GARCÍA Tessék. Itt az Igazság!
 JOSÉ Serleg ász.
 GARCÍA Elviszem. És íme, következik a Császár.
 JOSÉ Kard király.
 GARCÍA A Császár elviszi a királyt. Úgy látszik, mellém szegődött a szerencse!
 JOSÉ Folytasd, mire vársz!
 GARCÍA Íme, a Bohóc! Mennyi ütökártyám van!
 JOSÉ Serleg nyolcas. A tiéd.
 GARCÍA Nohát, Joseito. Lassan gondolkodhatsz, Joseito, melyik veszteséget választod, Joseito.
 JOSÉ Ne a szád járjon!
 GARCÍA Íme, a Szerencse Kereke! Kinek fölfelé, kinek lefelé fordul; hát most nekem, azt hiszem, fölfelé kezd fordulni. Hadd lám a kártyádat, Joseito.
 JOSÉ Nem játszom tovább.
 GARCÍA Miért nem játszol tovább?
 JOSÉ Csalsz.
 GARCÍA Igazán? És addig, amíg nyertél, nem csaltam? Ejnye, Joseito! Hiszen te már embert is öltél, Joseito! Nem szabad mások becsületébe gázolni, Joseito.
 JOSÉ Te beszélés becsületről, te félszemű pöcegödör?
 GARCÍA Fel akarsz bosszantani, Joseito. De hiába fáradozol. Ilyen kedves fiú nem tud engem felbosszantani. Később még számolni fogunk a pimaszkodásért. De most folytassuk a játékot. Vagy máris kérhetem a nyereségemet?
 JOSÉ Itt a nyereséged, nesze! *(García-hoz vágja a kártyát)*
 GARCÍA No, jól van. *(A puskájához nyúl)*
 JOSÉ *(rálép a puska csövére)* Úgy hallottam, hogy jól bánsz a bicskával.
 CARMEN Legyen eszed, Garcia! Minek verekszel? Cipészlegény vagy?
 GARCÍA Kuss. Neked nem osztottam lapot.
 JOSÉ Gyere ki a barlang elé, te gyáva rongy! *(Arcul üti Garcíát)*
 CARMEN Meg vagytok örülve!
 GARCÍA Semmi közöd hozzá! *(Kimegy)*
 JOSÉ Imádkozz értem! *(Kimegy)*
 CARMEN *(egyedül)* Kimennek. Harcolnak. Tusakodnak. Leszúrnák egymást, levágják egymást, megeszik egymást. Aztán jönnek újak, és megint jönnek. Ugyanazok és ugyanolyanok. Az egyik aljas, a másik nagylelkű. Az egyik vakmerő, a másik fondorlatos. Az egyikről aranyláncot kapok, a másik elszedi a pénzemem. Nagy különbség! Óriási különbség! Nem is győzik mutogatni azokat a nagy-nagy különbségeket! „Nézz ide, Carmencita, én bezzeg nem vagyok olyan, mint a másik!” Még hogy nincsenek valódi férfiak! De hiszen ez az: hogy mindannyian valódi férfiak! Kivételesen valóságos férfiak! Egytől egyig valódi férfiak! Nincs az a bélpoklos rongyszédő, aki ne volna valódi férfi!
 JOSÉ *(betámolyog)* Hol vagy, Carmencita?
 CARMEN Hát mégiscsak megölted? Úgy látszik, Garcíanak betelt az órája. Majd betelik a tied is.
 JOSÉ Meg a tied is, ha nem leszel hűséges hozzám.
 CARMEN Na hiszen! Engem is le akarsz szűrni?
 JOSÉ *(döbbenet)* De Carmen! Hogy mondhatsz ilyet? Hiszen szeretlek! Őt is csak azért öltem meg...
 CARMEN Csak azért öltem meg, hogy a tiéd legyek. Hogy teljesen és kizárólag a tiéd legyek. Jól van, mostantól a feleséged vagyok, tessék. De lehet, hogy már nem foglak annyira szeretni, mint régen, amikor még a mincsorróm voltál.
 JOSÉ Csak nem őt sajnálod? Hiszen ez a Garcia, ez egy vadállat volt! Egy alattomos, gyáva féreg!
 CARMEN És te tudod, mi vagy? Megmondjam? Egy kis hülye! Na, menjél, mosakodjál! Mosd le szépen, ami rád ragadt!
 JOSÉ *(halkan)* Mindjárt. Várj egy kicsit.
 CARMEN Mi az? Valami bajod van?
 JOSÉ Semmi, semmi.

CARMEN *(odaugrik Joséhoz)* Te jó Isten! Téged megszúrtak!
 JOSÉ *(rárogy Carmenre)* Ne törődj velem.
 CARMEN Miért nem ezzel kezdted? Hadd nézzem! *(Erőltetett könynyedséggel)* Ó, nem is olyan vészes! Ez csak egy karcolás! Tudod-e, milyen szerencséd van, hogy Garcia nem szúrt mélyebbre?
 JOSÉ *(nyög)* Nem tudom.
 CARMEN Rád ismerek, Garcia. Furfangosan szúrtál, Garcia. Kicsiny sebnek látszik, pedig életveszélyes. Olyan a dőfémed, amilyen te magad voltál.
 JOSÉ Magam voltam! De ő már meghalt!
 CARMEN Mit üzensz ezzel a szúrással? Mit akartál mondani?
 JOSÉ Ott van! Ott van! A barlangban. Felém fordul. Meggömbül, mint a macska. Bal kezében a kalapját fogja, hogy védekezzen. Jobb kezét kinyújtja, bicskáját felém szegezi. Ez az andalúziai állás. Én navarrai módra állok meg, szemben velem. Bal kar fölemelve, bal láb előrevetve. A bicskát odaszorítom a combomhoz. Érzem, hogy erős leszek, mint egy óriás. Ő felpattan, akár a kilőtt nyíl. Abban a pillanatban fordulok a bal lábamon. Ő a levegőbe markol, de közben elkapom a torkát, és a bicska beléfúródik. Jó mélyen. Az öklöm odacsapódik az állághoz. Megforgatom a kést, olyan erővel, hogy eltörök a penge. Elvégeztetett. Vérsugár tör föl a torkából, kilöki a penge benne maradt részét. Ő meg eldől, mint egy zsák liszt. Itt vagy, Carmen?
 CARMEN Persze hogy itt vagyok. Vigyázok rád! Ne félj, drága Joseito, nem hagylak meghalni! Meglátod, egykettőre talpra állít Carmencita! Borogatást rakok a homlokodra! Gyógyfűvek is vannak nálam!

Amíg José lázálma tart, Carmen mindvégig jelen van a színen: vagy Joséval foglalatalkodik, vagy a gyógyfűveit főzi egy kondérbán, vagy pedig kártyát vet

GARCÍA *(vibráló fénykörben bejön)* Hát most próbálj a szemembe nézni, José.
 JOSÉ Csaltál! Takarodj!
 GARCÍA Kettőnk közül nem én csaltam, José. Hiszen tudod. Annak magyarázom ezt, aki hátulról szúrt belém?
 JOSÉ Hazudsz.
 GARCÍA Tudtad, hogy én vagyok az ügyesebb: nem volt bátorságod szemtől szembe kiállni velem, hanem hátulról végeztetted el a piszkos munkát.
 JOSÉ Hazugság!
 GARCÍA Tessék, itt a seb. Megnézheted közelről.
 JOSÉ Mi közöm a sebeidhez? Nem vagyok orgyilkos! Becsületesen harcoltam! Hiába voltál ügyesebb, nekem volt szerencsém!
 GARCÍA Hátulról szúrtál belém, és még csak el sem temettél. Hát mit gondolsz: mi lesz, ha reggel Carmen kimegy, és meglát engem?
 JOSÉ Nem igaz! Eltemettelek! A te késeddal ástam gödröt, mert az enyém eltörött!
 GARCÍA A halottak nem hazudnak.
 JOSÉ Egész életemben hazudtál, miért ne hazudnál most, amikor halott vagy? Mit akarsz tőlem?
 GARCÍA Csakhogy eszedbe jutott. Jöttem a nyereségért. Addig fizess meg, amíg élsz, mert ha már nem élsz, tízezerszer fogom rajtad behajtani.
 JOSÉ Kotródj innét! Mit adjak neked? Hiszen te már halott vagy! És én élek!
 GARCÍA Mindenki jobban járna, ha már nem élnél, de hát Isten éltesse. Úgyis találkozunk. *(Kimegy)*
 JOSÉ Megrepednek a csontjaim! Víz! Víz!

15. jelenet

Ugyanott

HADNAGY *(lázasan vibráló fénykörtől kísérvé bejön)* Miért öltél meg, Joseito? Nem láttad, hogy nálad is fiatalabb voltam?
 JOSÉ Hiába voltál fiatal! Téged már megöltelek!
 HADNAGY Jaj, Joseito! Mennyire szerettem a pezsgőt! Meg az édes bort! Meg az asszonyokat! Meg a szórakozást! És éppen előléptettek volna főhadnaggyá! Én voltam az ezredes kedvence! Jaj, Joseito, te még mindent megszerezhetesz a világon! Te még élsz!
 JOSÉ Csak irigykedjél! Csak siránkozzál! Te már úgyis meg vagy halva!
 HADNAGY Bizony, hogy nem élek, Joseito, pedig én tudtam volna boldogan élni. Jaj, Joseito, jaj neked, hogy elvetted, amit nem tudsz visszaadni. *(Eltűnik)*
 JOSÉ *(utánakibál)* Hiába pofázol! Én vagyok az erősebb!

Súlyos, döngő léptek. Jön a Torreádor. Lassú, bonyolult mozdulatokkal átvonul a színpadon. Kezében óriási szalagsokor

JOSÉ Te már ne gyere! Téged nem én öltelek meg!
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Mit keresel itt? Ki hívott ide? Válaszolj!
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Mi van ott a kezekben? Kinek hoztad?
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
CARMEN *(eddig Josét itatta, most átveszi a Torreádortól a csokrot)*
Köszönöm, Lucas! Köszönöm!

Kinyújtja a kezét. A Torreádor meghajol, belecsókol a tenyerébe, aztán lassú, cikornyás léptekkel kivonul

JOSÉ Mi ez a csokor? Kitől kaptad?
CARMEN Gyógyfű! Most szedtem! Turbolya! Csombor! Majoránna!
Citromfű! Bazsalikom! Ettől a lázad fog csillapulni, attól a sebed húzódik össze, amazok meg az erődöt adják vissza!
JOSÉ És az a férfi? Aki kezét csókolta?
CARMEN Miféle férfi? Te vagy itt az egyetlen férfi!
JOSÉ De hát láttam!
CARMEN Sok mindent lát az ember, ha felszökik a láza! Hű, de forró vagy! Máris készítem a főzetet!

16. jelenet

Jön két ördög csendőruniformisban

I. ÖRDÖG Állj!
II. ÖRDÖG Megvan a bűnös! Visszük magunkkal!
JOSÉ Ördögök!
I. ÖRDÖG Azok vagyunk!
JOSÉ Menjetez a pokolba!
II. ÖRDÖG Megyünk! Veled!
JOSÉ Ártatlan vagyok!
I. ÖRDÖG Mindig ezt mondjátok, de hiába. Most már találj ki valami mást!
II. ÖRDÖG Inkább ne találjon ki semmit! Na, gyerünk, ne húzd az időt!
JOSÉ *(hadar)* Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szabadíts meg a gonosztól...
I. ÖRDÖG Hát én magamhoz nyúlok! Ezzel a szöveggel akarsz minket megfutamítani? Hol élsz te, José?
CARMEN Mit kiabálsz, Joseito?
JOSÉ Itt vannak az ördögök! Segítségek!
CARMEN Nyugodj meg! Nincs itt senki!
II. ÖRDÖG Nem használ a rugdalózás! Ördögökre nincs orvosság!
Felrángatják Josét, vonszolják

CARMEN Azonnal feküdj vissza, Joseito! Hová mégy?
I. ÖRDÖG Mondd azt, hogy levegőzni!
JOSÉ Levegőzni!
CARMEN Eszedbe ne jusson kimenni! Hűvös van, tüdőgyulladást kaphatsz!
II. ÖRDÖG Mondd, hogy azt csinálsz, amit akarsz!
JOSÉ Nem mondok semmit!
II. ÖRDÖG *(hátracsavarja José karját)* Azt csinálod, amit akarok!...
JOSÉ Azt csinálod, amit akarok... jaj!
II. ÖRDÖG ...és nekem ne dirigáljon senki!
JOSÉ...és nekem ne dirigáljon senki!
II. ÖRDÖG *(vonszolja Josét)* Megértetted?
JOSÉ Megértetted?
ANGYAL *(jön haramiaruhában)* Megálljatok! Ő még nem a tiétek!
II. ÖRDÖG Nem-e?
ANGYAL Nem látjátok, hogy ő még él? Avagy nem hallottátok, mi történt Ákhákkal, midőn elfoglalta Nábót szőlejét?
II. ÖRDÖG Már megint ezek az ótvaros, hülye szövegek!
I. ÖRDÖG Úgyis elkárhozik! Meg van írva! Miért ne vinnénk el most azonnal?
ANGYAL Avagy nem hallottátok, mit mondott Aeneasnak a Sybilla?
II. ÖRDÖG Te, vigyázz! *(Öklét rázza az Angyal felé)*
I. ÖRDÖG Ami meg van írva, az meg van írva.
ANGYAL „Mert aki lelket oroz, gonoszoknak lesz okozója!” Takarodjatok!
II. ÖRDÖG Összevissza beszélés, te kelekótya! Most elviszünk téged, aztán elvisszük őt! *(Visszalökik Josét a rongyokra, megbilincselik az Angyalt, és kivonszolják)*

ANGYAL *(miközben vonszolják)* Azt hiszed, hogy érted viaskodunk? Hogy körülötted nyüzsgünk? Egyedül maradtál! Teljesen egyedül! És lehet, hogy élni fogsz, de nem élhetsz úgy, ahogyan eddig. Megértetted? *(Kintről)* Nem élhetsz úgy, ahogy eddig.
CARMEN Látod, látod, Joseito. Hogyan is mehetnél a levegőre! Hiszen jártányi erőd sincs!

17. jelenet

Döngő léptek hallatszanak. A Torreádor az iménti lassú mozdulatokkal átvonul a színpadon. Bal kezében egy bika homlokcsontja, óriási szarvakkal, jobb kezében félbetörött kés, amelynek markolatára orchideák vannak kötözve

JOSÉ Te is azért jöttél, hogy magaddal vigyél?
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Kit akarsz felnyársalni?
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Mit forgatsz a fejedben?
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.

Carmen feláll, a Torreádor féltérdre ereszkedik előtte, átnyújtja neki a koponyát és a félbetört kést. Arcát Carmen öléhez szorítja. Carmen a szájába veszi a kést, szabad kezével a Torreádort simogatja

JOSÉ Ki ez a férfi?
CARMEN Már megint miféle rémeket látsz?!
JOSÉ Jól mondod: mintha már láttam volna valahol. Esküdni mernék, hogy valahol már láttam!
CARMEN Idd meg ezt a főzetet, Joseito. Már majdnem egy hete, hogy fekszel. Most már biztosan gyógyulni fogsz. A kártyában is azt olvastam, hogy felépülsz. Azt mondta a kártya, hogy tovább fogsz élni, mint én. Ami meg van írva, az meg van írva.

18. jelenet

Jön két kifestett vénasszony és egy óriási varangyosbéka

I. DÉMON Szép fiatalember.
II. DÉMON Egészséges fiatalember. Fejlett izomzata van. Jók a fogai.
I. DÉMON Ért a kártyához.
II. DÉMON Meg az ólmosbothoz.
I. DÉMON Meg a bicskához.
II. DÉMON Meg a szépasszonyokhoz.
JOSÉ Halkabban! Nem látjátok, hogy Carmen alszik?!
VARANGY Hahaha!
JOSÉ Takarodjatok!
I. DÉMON Milyen vérmes természete van!
II. DÉMON És milyen forró a homloka!
I. DÉMON Hűséges barát.
II. DÉMON Vér tapad a kezéhez.
I. DÉMON Egyenes léleknek látszik.
II. DÉMON Ez?! Egy kis hülye!!!
JOSÉ Hagyjátok aludni Carment!
VARANGY Hahaha!
JOSÉ Takarodjatok!
I. DÉMON Nem tud imádkozni.
II. DÉMON Azt csinálunk vele, amit akarunk.
I. DÉMON Csordultig van a szíve szerelemmel.
II. DÉMON Akkor csókold meg! Én az ölébe ülök.
JOSÉ Nem akarom! Ne! Ne!!! Carmen! Kergesd el őket!
I. DÉMON Nézzenek oda! Nem akarja, hogy megcsókoljam.
II. DÉMON Akkor csókolja meg a varangyocskát.
VARANGY Hahaha! *(Odahátrál Joséhoz, tomporából gőzölgő folyadékot fröcsköl az arcába, majd hangos vartyogással kiszökdecsel)*
I. DÉMON Csiklandozzuk!
II. DÉMON Látod, hogy nem akarja.
I. DÉMON Akkor szurkáljuk!
II. DÉMON Majd szurkálják a saját bűnei! *(Visítva kirohannak)*
JOSÉ Hagyjátok abba! Hagyjátok már abba!
CARMEN Hű, de izzadt vagy! Csuromvíz a homlokod! No de nem baj! Minél többet izzadsz, annál hamarabb összeszeded magadat!
HALÁL *(jön börtönőrruhában, kaszával és homokórával)* Miért emlegeted folyton a bűneidet?
JOSÉ Hallgass!
HALÁL Mit mondasz? Hogy szurkálnak a bűneid?
JOSÉ Könyörgök, hallgass!

HALÁL Ezek még nem halálos dőfések. Ahogyan a sebesülésedből felgyógyulhatsz, úgy a bűneidből is felgyógyulhatnál. De most már megsimogattam a homlokodat: nem élhetsz úgy, ahogyan eddig. *(Kimegy)*
JOSÉ Hagyd abba! Hagyd már abba! Csinálj, amit akarsz, csak ne beszélj!

19. jelenet

Döngő léptek. Jön a Torreádor, kezében alma. Lassú mozdulatokkal átvonul a színen

JOSÉ Mit adjak neked? Nincsen semmim!
ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Vigyázz magadra! Fogytán a türelmem! Olyat teszek, hogy magam is megbánom! *(Kezébe veszi a törött kést, megpróbál fölkelni, de nem tud)*
ZENE *(türelmesen kívárja, próbálkozzék csak. De aztán azért is megszólal)* Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Meddig fog ez még tartani? Szóalj már meg!

Zene hallgat. Carmen felugrik, nyújtózkodik, mosolyog. A Torreádor odaér hozzá. Megcsókolja az almát, átnyújtja neki. Carmen beleharap az almába, majd visszaadja. A Torreádor újra megcsókolja az almát, Carmen újra beleharap, s ez történik harmadszor is. Aztán a Torreádor letérdel, és eltűnik Carmen szoknyája alatt

ZENE Plim-plim-plim, pararappam.
JOSÉ Küldd el azt a férfit, Carmen! Küldd el azonnal!
CARMEN *(sóhajt)* Kiről beszélsz, Joseito? Nincs itt senki!
JOSÉ Rettenetes dolgot láttam, Carmen! Olyat, hogy arról nem is lehet beszélni!
CARMEN *(sóhajt)* Hát akkor ne beszéljünk róla!
JOSÉ *(átöleli Carmet, végigtapogatja a szoknyáját)* De jó, hogy újra velem vagy, Carmen!
CARMEN De hiszen végig veled voltam! Két hétig le sem hunytam a szememet! *(Beleharap az almába)* Tudod-e, hogy két hétig feküdtél? Jaj, de jó, hogy végre meg tudtalak gyógyítani! Ugye, most már van étvágyad?
JOSÉ Persze hogy van. Igaz is, mit rágszálsz egyfolytában?
CARMEN *(beleharap az almába)* Ezt az almát kérdezed? Van itt az úton egy almafa. Tudod, ahogy megy az ember a város felé.
JOSÉ Szóval bent jártál a városban.
CARMEN De hülye vagy! Hiszen semmink sem volt! Ennivalót kellett szerezni! Azt hiszed, megáll az élet miattad? *(Beleharap az almába)*
JOSÉ Ezt a csokrot meg a szarvakat is úgy szerezted?
CARMEN *(földhöz vágja az almacsutkát, rátapos)* Igen! Képzeld, szereztem!
JOSÉ Ugyan, Carmen, ne légy olyan haragos!
CARMEN De ha egyszer ostobaságokat kérdezel!
JOSÉ Csak ne duzzogj! Ezentúl semmit sem kérdezek. Hiszen neked köszönhetem, hogy végre felgyógyultam. Nézd, milyen erős vagyok! *(Felkapja Carmet, körbeforog vele, aztán csaknem össze-rogy)* Hú.
CARMEN Azért annyira nem vagy még erős. Különben pedig ne hidd, hogy itt hagyta egyedül. Olyan én a világért sem tennék! Lakik itt a közelben egy remete. Segítőkéz ember. Szent ember! Valahányszor lementem a városba, ő vigyázott rád.
JOSÉ Szóval nem is egyszer voltál a városban.
CARMEN Ne kezd már megint!
JOSÉ Isten őrizz! Nincsen abban semmi rossz. Hanem azért mégiscsak kérdeznék valamit. Nem szemrehányásképpen, hanem csak úgy. Valami furdalja az oldalamat. Mondd csak: a városban, ugye, szórakoztál is egy kicsit?
CARMEN Nahát, elmentem a bikaviadalra! Ez is nagy dolog!
JOSÉ Jól tetted! Nagyon jól tetted! Én is elmentem volna! És mondd csak: érdekes volt? Jók voltak a bikák?
CARMEN Nagyszerű bikák voltak! És van egy új torreádor. Csinos, ügyes fiú.
JOSÉ Gondolom, izgultál érte.
CARMEN Kicsi híja volt, hogy el nem ájultam. Ha látnád, milyen vakmerő. Az a neve, hogy Lucas.
JOSÉ Lucas?!
CARMEN Igen, Lucas. Nekem tetszik a neve. Gyönyörű, himzett mellénye van. Mesebeli állatok vannak rajta kivarrva. Lucas azt állítja, hogy tíz tallér volt az ára, de azért ezt még neki sem hiszem

el. És milyen szép telivér lovai vannak! Az egyiket úgy hívják, hogy Tükör, a másikat meg úgy, hogy Cimborá.
JOSÉ Nagyon sokat tudsz erről a Lucasról.
CARMEN Volt egy harmadik lova is, de azt felöklelte a bika.
JOSÉ Csak a lovat? Hogyhogy őt meg nem?
CARMEN Hát ez az. Ilyen remek fiú ez a Lucas. Aznap egy különösen erős és ravasz bika volt az arénában. Eleinte csak állt, alig mozdult, akárhogy ingerelték a banderillók. Pedig látszott rajta, hogy forr benne a méreg! Jön Lucas. Odalovagol. A bika leszegi a fejét. Néma csend lesz. Lucas kis ívben megkerüli, letépi róla a kokárdát, éljen!

JOSÉ Aztán?
CARMEN A bika nekilendül, de Lucas lova félreugrik. Szegény állat! Mintha érezné, hogy mindjárt vége, felágaskodik. Lucas megsarkantyúzza, elrobbog a bika mellett, kihajol a nyeregből, és beleakasztja az első horgot a bika nyakába! Éljen! A bika felbödül, rázza a nyakát, de csak még inkább fáj a seb. De nem indul meg Lucas ellen! Várja, hogy Lucas közelebb érjen. Lucas közelebb ér. Még közelebb. Ó, Istenem! Táncoltatja a lovát! A bika nekiront, elhibázza. Éljen! Most Lucas robbog a bika után, utoléri, nyakába akasztja a másik horgot. Éljen!
JOSÉ Aztán?
CARMEN Aztán Lucas leszáll a lováról, hogy lentről küzdjön a bikával, becsületesen, szemtől szembe. Int, hogy vezessék el a lovat. Ekkor a bika látja, hogy ellensége tétovázik! Egyszerre csak megvadul! Ó, jaj, mi lesz most! Jön a bika, mint a szélvész! Nekiront a lónak, felökleli! Ezer szerencséd, Lucas, hogy becsületesen harcolsz! És hogy játszik a bikával! Elugrik előle, visszaugrik! Felpattan az állat hátára, az meg, akárhogy hánykolódik is, nem tudja levetni magáról! Ó! Ó! És Lucas, a vakmerő, a győztes, kihúzza törét a magasban, és fentről szúrja bele a törét a bika nyakába! Győztél! Győztél!
JOSÉ Most már csak azt áruld el, mire akarsz ezzel a győzelemmel kilyukadni!
CARMEN *(hirtelen józanul)* Én csak arra, hogy ez a Lucas egy ügyes fiú, és ha csobog a patak, akkor víz is van benne. Ennek a Lucasnak most nagyon sok pénze van. Ezerkétszáz reált nyert a viadalon. Hát most vagy elszedjük a pénzét, vagy beavatjuk az üzleteinkbe. Mert a bikaviadal, az csak játék, de most már arra is gondolni kell, hogy miből élünk. Lucas nagyon ügyes és nagyon bátor. És jól tud lovagolni.
JOSÉ Menjén a fenébe a pénzével együtt!
CARMEN *(türtőzteti magát)* Úgy is jó. De ha nem szövetkezünk vele, akkor szövetkezni kell valaki mással. Egyedül nem boldogulsz. Bandára szükség van. Vagy nem?
JOSÉ Ide hallgass, Carmencita. Ez így nem tarthat örökké. Még egy vagy két esztendő, és végük szakad a zürzavaros időnk.
CARMEN Észnél vagy te, barátocskám? Egy vagy két esztendő? Ugyan hol leszünk mi már akkor?!JOSÉ Hogy hol? Hát az otthonunkban, a saját asztalunknál. Ha vége lesz ennek a felfordulásnak, talán elfelejtik a bűneinket. Vagy az is lehet, hogy amnesziát hirdetnek. Muszáj, hogy amnesziát hirdessenek. Az nem lehet, hogy ne hirdessenek amnesziát. Olyan sokan szembekerültek a törvénnyel, amióta elmenekült a király! Az nem lehet, hogy mindenkit felakasszanak! Egészen biztos, hogy kegyelmet hirdetnek, és akkor jelentkezem az előjáráságon, azután elviszlek a szülőfalumba, Elizondóba, és feleségül veszek, ott lesz az esküvőnk abban a szép, régi templomban.
CARMEN Ugye tudod, mi a válaszom erre.
JOSÉ Még nem fejeztem be! Te mindig azt mondd, hogy szabadnak születted. És hogy ebben az országban, aki tisztességes, az nem lehet szabad. Igazad is van. Ebben az országban többé nincs helyünk. De mit szólnál hozzá, ha elmennénk valahová messzire? Mondjuk, Amerikába? Várjál, még nem fejeztem be! Én ezen sokat gondolkodtam! Ott szabadok lehetnénk és tisztességesek. Hallgass ide! Menjünk Amerikába!
CARMEN Amerikába? Nem!
JOSÉ Meglátod, milyen szépek ott a hegyek, milyen selymes a fű, milyen tiszta kék az ég. Szerzek birkákat... száztövenet... vagy háromszázat... abból már úri módon lehet élni... ugye, milyen jó lesz?
CARMEN *(kacagva)* Mármint a birkalegeltetés? És mondd csak, engem is terelgetni akarsz, mint a birkádat? Nem, José. Ezt velem te sohasem fogod megcsinálni. Hazudhatnék is neked, az talán egyszerűbb volna, de hát nincs kedvem hazudni. Van egy közmon-

dás nálunk: nem mind bárány, ami gyapjas. Ezt ugye tapasztaltad. JOSÉ Nekem ebből az életből elég volt. Nem akarok úgy élni, mint eddig.

CARMEN Én meg nem akarok Amerikába menni. Jó nekem itt is.

JOSÉ Mert itt van a közelben a torreádorod! Az a híres Lucas!

CARMEN És ha itt van?

JOSÉ Megtiltom, hogy szóba állj velem!

CARMEN Te, vigyázz! Ha nekem valamit megtiltanak, én csak azért is meg szoktam tenni!

JOSÉ Én meg annyit mondok, ne sokat intézgesd így az ügyeidet, mert olyat teszek, hogy örökre elmegy tőle a kedved!

CARMEN Majd éppen te fogod elvenni a kedvemem!

JOSÉ: Ezt a Lucast vagy eltapossák a bikák, vagy ha nem, akkor sem lesz hosszú életű. Egyébként minek is bántsam? Unom már, hogy megöljem a szeretőidet. Egyszerűbb, ha téged ölök meg.

Hosszú csend

CARMEN Mindig sejtettem, hogy meg fogsz ölni. A kártya is megmondta. Aznap, amikor először megláttalak, pappal találkoztam a ház kapujában. És amikor kilovagoltunk a sierrába, akkor nem láttál semmit? Nyúl futott át az ösvényen, a lovad előtt. Ami meg van írva, az meg van írva.

JOSÉ (*rémülten*) Carmen! Az Isten szerelmére! Nem gondoltam én ezt komolyan! Dehogy akarok megölni!

CARMEN Nem bírom, ha vigyáznak rám, még kevésbé, ha parancsolgatnak. Szabad akarok lenni. Azt csinálom, amit akarok.

JOSÉ Jól van! Azt csinálsz, amit akarsz, csak maradj az enyém!

CARMEN Amíg a tiéd akartam lenni, addig a tiéd voltam. Most már lehet, hogy nem akarok a tiéd lenni. Vigyázz magadra, ne hozz ki a sodromból. Mert ha már nagyon a terhemre leszel, majd csak találok egy másik fickót, aki ugyanúgy elintézte téged, ahogyan te Garcíát.

JOSÉ Hogy beszélhetsz így, Carmen? Én lennék a terhedre? Történjék minden úgy, ahogyan akard! Ne menjünk Amerikába! Maradjunk itt! Keressük meg a régi üzletfeleket!

CARMEN Nem, José. Most már nem akarom.

JOSÉ De hát miért? Hiszen az előbb még ezt akartad!

CARMEN Már az előbb sem akartam igazán, de most, hogy elnézlek, látom, hogy mindennek vége.

JOSÉ Hát ez több a soknál! Te a bolondját járatod velem!

CARMEN Felőlem ezt is hiheted, ha neked jólesik. Most már mind-egy. Most már meg kell halni. Előbb jövök én, aztán te.

JOSÉ Ostobaság! Itt vagyunk! Szeretjük egymást! Betársulunk valamelyik bandába!

CARMEN Előbb én, aztán te.

JOSÉ Éljünk úgy, ahogyan eddig! Hadd maradjak veled!

CARMEN Előbb én, aztán te.

JOSÉ De hát miért?

CARMEN Csak.

Csend

JOSÉ Gondold meg a dolgot, mert aztán elfogy a türelmem. Határozz, különben én fogok határozni.

CARMEN (*vállat von*) Menjél csak, menjél. (*Kimegy*)

20. jelenet

A remete kunyhója előtt. Az Utazó remeteruhában térdel és imádkozik

JOSÉ (*magában*) Hátha elszökik. Menjen csak! Vigye magával a pénzem és a lovamat! Bárcsak ne találánál otthon, amikor hazatérek!

UTAZÓ (*feláll*) Hozzám jöttél?

JOSÉ Atyám! Imádkozna valakiért, aki veszélyben forog?

UTAZÓ Minden szenvedőért imádkozom.

JOSÉ Egy szegény lélekről van szó, aki lehet, hogy rövidesen megjelenik a Teremtő színe előtt.

UTAZÓ Könnyíts a lelkeden, fiam!

JOSÉ Nem vagyok rá képes.

UTAZÓ Biztos vagy benne?

JOSÉ Biztos a halál.

UTAZÓ Még a halál sem biztos. És ha semmi sem biztos, az már majdnem annyi, mintha biztos volna minden. Sőt talán több is. Ha semmi sem biztos, akkor az sem biztos, hogy a feldobott kő mindig

visszahull, és hogy a halálraitéltnek meg kell halnia. Érted, amit mondok?

JOSÉ Az igazat megvallva, nem egészen.

UTAZÓ Feldobod a követ: visszahull. Miért? Mert engedelmeskedik a nehézkes törvényének. Engedelmeskedik tízszer, engedelmeskedik százszor. A törvény az törvény. De hátha százegyedszer már nem engedelmeskedik a nehézkesnek. Hátha nem is törvény, hogy nehézkes van. Hátha a kövek meg a többi tárgyuk maguktól, a saját jószántukból vonzódnak a Föld középpontjához – mondjuk azért, mert félnek a magánytól, és összeverődnek, mint a birkák. Értesz engem, fiam?

JOSÉ Hát, nem is tudom.

UTAZÓ Lehet, hogy nincsenek is természeti törvények. Lehet, hogy olyan törvények vannak, amilyenekről az ember nem is álmodik. Csakhogy ennek súlyos következményei vannak! Súlyosabbak, mintha lopnál vagy rabolnál! Vagy embert ölnél!

JOSÉ Nem akarok ölni! Soha!

UTAZÓ Persze hogy nem akarsz. Éppen erről beszélek. Képzeld el egy fatuskót. Menj oda hozzá, és próbáld a lelkére beszélni! Ébressz benne kétségeket a világ fennálló rendjével szemben! Magyarázd el neki, hogy óriási lehetőségek állnak előtte! Hiszen azt csinál, amit akar, csak éppen akarnia kell! Fatuskóból ember lesz!, öntudatos, eleven lényé válik, és nem ám évmilliók múlva, ahogy a tudósok újabban ígérik!, hanem most! Azonnal! Ember lesz a fatuskóból, nem is akármilyen ember: zseniális ember! Platón! Shakespeare! Mozart! Michelangelo! – És amikor mindezt elmagyarázod neki, mit gondolsz, mit szól ehhez a te fatuskód? Mi lesz, ha oda se bagózik a szép szóra?, ha még a füle botját se mozgatja? Elkapod a gallérját, és megrázogatod? Vagy belerúgsz egy jó nagyot? Az csak neked lenne rossz. Vagy fogsz egy fejszét, és felhasogatod, és tűzre veted a hasábokat? Oda néz, fiam! Ott ég a tűzben Shakespeare! Meg Michelangelo!, meg a többiek! Most már megértettél?

JOSÉ Nem! Egy szót sem értek az egészből!

UTAZÓ Nézd meg, milyen alacsony az égbolt! Ha fognál egy hosszú póznát, egyetlen bökéssel keresztül tudnád szúrni. Mit gondolsz, miért van ez így? Azért, hogy közelebb legyen a mennyország? Vagy mert annyira megnőtt az ember?

JOSÉ Atyám...

UTAZÓ Ne szólj semmit, fiam. Úgysem tudod elmondani.

Nem találsz rá szavakat, azonkívül szégyelled is. És most azt várod, hogy útbaigazítsalak, mitévő legyél.

JOSÉ Még soha nem voltam így! Az egyik pillanatban ezt meg ezt akarom, a következő pillanatban az ellenkezőjét! Már nem is tudom, hogy melyik az én akaratom!

UTAZÓ Gondolj arra, fiam, hogy a szeretet mindennél erősebb. (*Csend*) Jól van, akkor mondok más. Ha már szeretet nincs benned, legalább légy irgalmas: úgy irgalom lesz a te osztályrészed is. És ahogy megígértem, imádkozni fogok.

JOSÉ Köszönöm, atyám. Fogadj a csekély adományt.

UTAZÓ Isten áldjon, fiam. Ha segítségre vagy tanácsra van szükséged, bármikor jöhetsz. (*Kimegy*)

JOSÉ (*egyedül*) Még hogy nincs bennem szeretet! Ez a szent remete nem ismeri az embereket! Hát nem az hajt a kétségbeesésbe, hogy szeretek? Szeretek, és azt akarom, hogy Carmen szeressen! Igaza van a remetének: ez mindennél erősebb! Élet vagy halál! És mégis: milyen jó lenne, ha nem lenne Carmen... ha mégiscsak elmenekült volna! Hátha már nincs itt!

21. jelenet

Domboldal

CARMEN (*előlép*) Itt vagyok.

JOSÉ Hát itt vagy. Mit határozottál?

CARMEN Ólmot öntöttem.

JOSÉ Ne hallgass az ólomra, Carmen. Az ólom nem tud szeretni! Az ólom nem tud boldoggá tenni téged! Az ólom csak arra jó, hogy puskagolyót öntsenek belőle! (*Csend*) Jössz, vagy nem jössz?

CARMEN A halálba igen, de élni nem akarok veled.

JOSÉ Hát nem szeretsz?

CARMEN (*mosolyog*) Előbb én, aztán te. Ahogy meg van írva.

JOSÉ Mindent megbocsátok! Semmit nem vetek a szemedre! Kezdjünk új életet!

CARMEN Tudom, hogy meg fogsz ölni. Ami meg van írva, az meg van írva. De ha százszor megölsz, akkor sem vagyok tiéd.

JOSÉ Térj észhez! Hallgass rám, könyörgök! Mindent elfelejték! Te vittél a romlásba, miattad lettem rabló, miattad lettem gyilkos, Carmen, szívem Carmen! Ne akard, hogy megöljelek! Hadd mentselek meg! És hadd mentsem meg magamat is veled együtt!

CARMEN Olyasmit kívánsz, ami lehetetlen. Én már nem szeretlek téged, te még szeretsz engem. Ezért akarsz megölni. Igazán könnyű volna becsapni téged, már ne is haragudj; bármit hazudhatnék, ahogy hazudtam is, de most már semmi értelme. Közöttünk mindennek vége. Te vagy a férjem: tessék, megölhetsz. A mi törvényeink szerint megölheted a feleségedet, de a szabadságomat nem veheted el. Carmen kállinak született, és kálliként fog meghalni.

JOSÉ Lucast szereted? A torreádort?

CARMEN Igen, szerettem. Őt is, akárcsak téged. Egy pillanatig. Talán nem is olyan nagyon, mint téged. Most már nem szeretek senkit, és gyűlölöm magamat, amiért szerettelek.

Csend

JOSÉ Carmen, én még soha nem könyörgtem senkinek (*letérdel*), és a Szűzanyán kívül nincsen olyan asszony, aki előtt letérdepeltem volna!, látod, hova süllyedtem miattad?, látod, milyen szerencsétlen vagyok?! (*Felugrik*) Mindent megteszek, mindent, amit kívánsz! Bandita leszek! Lopok! Fosztogatok! Embert ölök! Lemegek az arénába, megvívok a bikákkal! Ha tetszik, levágatom a kezemet a kedvedért, csak hadd maradjak veled! Gondolj arra, milyen boldogok voltunk! Milyen jó volt Sevilleben! Vagy a folyóparton! Vagy a sierrában, amikor magunkra maradtunk valamelyik nagy fa alatt, a fűben! Carmen, szívem Carmen!

CARMEN Volt, ami volt; elmúlt. Hiába beszélsz.

JOSÉ Tehát nem szeretsz. Értem, amit mondasz, hogyne érteném. Hogy valamikor szerettél, most már nem szeretsz. De nem is fogsz többé szeretni? Soha többé? Honnan tudod? Próbáljuk meg! Maradjunk együtt! Hátha rájössz, hogy mégiscsak szeretsz! Vagy ha nem, akkor talán kiderül, hogy már én sem szeretlek annyira! Akkor már nem lesz annyira szörnyű az elszakadás!

CARMEN Nem hallgatok rád. Szeretni nem tudlak, veled élni nem akarok.

JOSÉ (*magánkívül*) Márpedig én azt akarom, és ha én azt akarom, akkor az úgy is lesz! (*Leteperi Carment*) Majd én megmutatom, hogy itt az történik, amit én akarok!

CARMEN (*birkózik*) Nem akarom! Ne csináld, José! Ne!

JOSÉ Nem érted, hogy az enyém vagy? Akkor is enyém vagy, ha szabad vagy! Itt a szabadságod! Nesze!

CARMEN (*felülkerekedik, Josét ellöki, feláll, rendbe szedi ruháját*) Mostanáig ápoltalak. Gyenge vagy még ahhoz, hogy erőszakoskodni tudj. Arra meg már nem érünk rá, hogy megerősödj.

JOSÉ Gyűlöllek. Legszívesebben széttaposnálak.

CARMEN Igyekezz, Joseito, ne húzd az időt. (*Lehúzza a gyűrűjét, José elé dobja*) Nesze, a gyűrűd. Ez még a tiéd!

JOSÉ Jól van, Carmen Nem kell a gyűrű? Akkor kaphatsz helyette valami mást! (*Kést ránt*) Ez a kés még a férjedé volt, ugye tudod?

CARMEN (*leakasztja nyakláncát*) Ez a nyaklánc meg a tiéd!

JOSÉ Nem kell az aranylánc?!

CARMEN Nem és nem! Azért sem!

JOSÉ Akkor kapsz pirostat! (*Szúr*)

Carmen sikoltva lerogy

JOSÉ No még egyszer! (*Megint szúr*) Hát ez megvolt! (*Nézi a holttestet, feláll, fölemeli a kést, visszaejti*) Csak azt tudnám, hogy mire volt jó ez az egész? (*Fölemeli a nyakláncot, visszaejti*) El kellene temetni, minél hamarabb. (*Leoldozza nyakából a kendőt, ráteríti Carmen arcára, ásni kezdi a sirt*) Miért is nem hallgattam a remetére? Miért nem tudtam irgalmas lenni? Még jó, hogy a remete imádkozik érte, az a szent ember. Én ugyan hiába imádkoznék. (*Derékig áll a sírgödörben*) Szegény, szegény lány! A cigányok a bűnösök, amiért ilyennek nevelték! (*Ás tovább*) Milyen jó volt! És mire volt jó? Ez hát a szépség, amint fekszik a sárban? Ez így nagyon lapos! Én valami mélyebbre gondoltam! Mélyebbre! Mélyebbre! Mélyebbre!

Függöny